

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Корисници пензија свих категорија примили су своје принадлежности за јануар 2021. године веће за 5,9 одсто. Према прелиминарним подацима Фонда ПИО, просечна пензија након усклађивања износи 29.378 динара

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

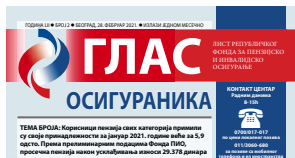
за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

ИСПЛАЋЕНЕ УВЕЋАНЕ ПЕНЗИЈЕ

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Драгана Калиновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
факс: 2638-201

РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ:

Мирослав Мектеровић
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@pio.rs

ШТАМПА:

Штампарииа
ЈП „Службени гласник“
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Реформаторска чајанка

Неколико година пре првих демонстрација текстилних радница у Њујорку, одржаних 8. марта 1857, и деценијама пре преломне Међународне конференција жена у Копенхагену 1910. године, једног летњег дана, 13. јула 1848, млада домаћица и мајка, Елизабет Кејди Стантон, позвала је на чај четири пријатељице. Када се у неком тренутку њихов разговор дотакао положаја жена, Стантон је излила своје незадовољство ограничењима те устврдила да би држава имала користи ако би њене жене играле активнију улогу. Пријатељице су се страствено сложиле са њом и иако то свакако није била прва група жена која је водила такав разговор, јесте прва која је планирала и извела програм великог обима.

У року од два дана од заједничког чаја ова мала група изабрала је датум за свој конгрес, пронашла погодно место и поставила најаву у локалном листу. Скуп су назвале Конвенција о расправи о социјалном, грађанском и верском стању и правима жене, а био је заказан за 19. и 20. јул у капели Веслијан на водопадима Сенека, у држави Њујорк. У историји западне цивилизације никада није сазван сличан јавни скуп, а ми данас живимо наслеђе тог поподневног разговора међу пријатељицама.

Конвенција организована за шест дана имала је 300 учесника, а стотину њих, 68 жена и 32 мушкарца, потписали су Декларацију осећања, документ који је покренуо деценије активизма, што је на крају довело до усвајања 19. амандмана којим се женама у САД даје право гласа. И мада су Стантон и остале организаторке у јавности биле нападнуте свом жестином која се може замислити (неке учеснице Конвенције су биле толико посрамљене публицијетом да су повукле своје потписе), многи су тек тада постали свесни ових проблема и у великом броју се придружили расправи о женским правима.

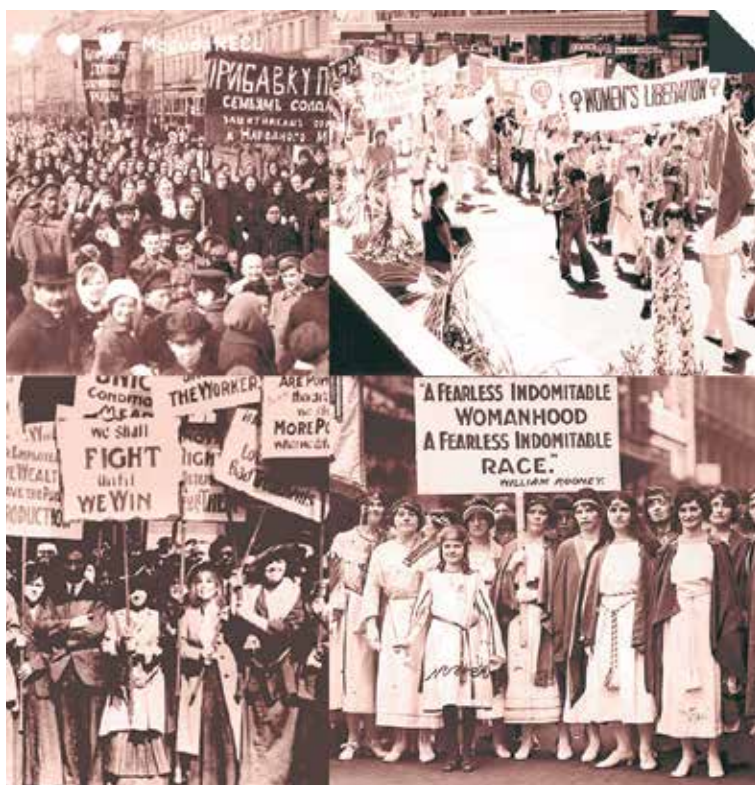
Следећих година и деценија широм света наставиле су се борбе за женска права, а реформатори су се у кампањама често позивали на Декларацију осећања.

Прве државе које су увеле право гласа за жене биле су Нови Зеланд (1893) и Аустралија (1902), обе имигрантске земље са мобилним друштвима у којима су традиционалне вредности биле мање изражене. У Европи Норвешка и Финска

биле су прве које су се обавезале на политичку једнакост и које су успоставиле бирачко право. Финска је 1906. постала прва земља Европе у којој су жене учествовале на националним изборима, а у Норвешкој је 1910. године успостављено опште право гласа и жене су уживале пуна грађанска права. Од 1912. жене су имале право на готово све државне функције.

Међународни дан жена обележен је први пут 1911. године у Аустрији, Немачкој, Данској и Швајцарској уз многе скупове и бројне учеснице. Само у Аустрији било је око 300 скупова посвећених новоустановљеном Дану жена. Генерације жена и девојака дале су све од себе за наш данашњи статус и положај.

И без обзира на то што пуна правна једнакост међу половима није успостављена у већини западних демократија све до пре педесетак

година, може се рећи да су права жена током последњег столећа напредовала запањујућим темпом.

Чини се да друштво данас не доводи у питање женску једнакост и способност да постигну све што могу мушкарци. Чини се, такође, да је одавно схваћено да равноправност полова није само женско него развојно питање и да је економско оснаживање жена од суштинског значаја за развој, раст, смањење сиромаштва. Боље образоване, запослене жене, које учествују у свим аспектима живота, постигле су велике кораке у многим областима. Можемо ли онда да данас, у 21. веку, питање еманципације жена скинемо са списка као постигнуто? И зашто не?

М. Јовановић

УСВОЈЕН ЗАКОН О СОЦИЈАЛНОЈ КАРТИ

За праведнију расподелу помоћи

Народна скупштина Републике Србије усвојила је 11. фебруара ове године Закон о социјалној карти, који је израдило Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Циљ усвојеног закона јесте праведнија расподела новца опредељеног за социјална давања.

Законом о социјалној карти предвиђено је успостављање регистра Социјална карта, јединствене и централизоване евиденције у електронском облику, која садржи тачне и ажурне податке о социјално-економском статусу појединца и са њим повезаних лица и која омогућава корисницима података да обављају послове обраде података ради утврђивања чињеница неопходних за остваривање права и услуга из области социјалне заштите.

Образлажући закон у Народној скупштини, министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, проф. др Дарија Кисић Тепавчевић, истакла је да ће он омогућити праведнију расподелу помоћи за више стотина хиљада грађана који користе права и услуге из области социјалне заштите. Она је навела да се социјална помоћ користи по различитим основама и да постоји 25 различитих права из борачко-инвалидске заштите.

– Да бисмо могли да водимо адекватну социјалну политику, услов је да располажемо подацима о социјално-економском статусу појединца, чему служе социјалне карте – рекла је Кисић Тепавчевић и додала да је из буџета за ову годину опредељено 106 милијарди динара, што је, како је навела, ипак ограничен новац који се распоређује на много корисника, па се самим тим мора водити рачуна о приоритетима.

Министарка је објаснила да се подаци о коришћењу права из области социјалне заштите налазе у различитим министарствима и органима јавне управе и нису

Министарка Дарија Кисић Тепавчевић у Народној скупштини

међусобно повезани, при чему ће се сада, успостављањем регистра, они објединити и водиће се централна евиденција у електронском облику. То неће бити регистар свих грађана, већ ће обухватити оне особе које су већ корисници услуга социјалне заштите, оне чији су захтеви у процедури или су предали захтев и били одбијени.

Закон о социјалним картама ће, дакле, објединити податке не само унутар ресорног министарства, већ и са свим другим базама од Централног регистра становништва, МУП-а, Фонда ПИО, Националне службе за запошљавање, Пореске управе до Геодетског завода.

– Увођењем јединственог регистра социјалне карте, централизоване базе података, све чињенице које су релевантне да неко оствари своја права наћи ће се на једном месту. Грађани више неће морати да иду од шалтера до шалтера, све ће моћи да заврше са матичним бројем и иницијалним захтевом на једном месту – истакла је министарка Кисић Тепавчевић.

Према њеним речима, ако истраживања покажу да је нека група посебно угрожена, а фокус је на рањивим категоријама као што су особе са инвалидитетом и старији од

65 година, могуће је повући те податке из Централног регистра становништва у базу и пружити помоћ тим најугроженијим категоријама, а да је они нису сами тражили.

Дарија Кисић Тепавчевић је навела и да се социјална права односе на дечију и породичну, социјалну, борачку и инвалидску заштиту, па неке особе имају права на помоћ по више основа.

– Ако дете прима дечији додатак, постоји могућност да се тај износ повећа након пунолетства – рекла је Кисић Тепавчевић.

Како би све несметано функционисало, обезбеђен је софтверско-хардверски систем који треба да повеже интерни систем Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања са екстерним системима у другим институцијама. Све екстерне базе су спремне и следи период за испитивање функционисања система у наредним месецима.

– Када се успостави један такав систем, који ради 24 часа дневно, прецизно ће се евидентирати на који начин одређене породице имају могућност да добију помоћ – истакла је министарка Кисић Тепавчевић.

Закон о социјалној карти почеће да се примењује 1. марта 2022. године. **Г. О.**

Исплаћене увећане пензије и новчане накнаде

Корисници пензија свих категорија примили су своје припадљивости за јануар 2021. године веће за 5,9 одсто. Усклађивање пензија за наведени проценат обављено је у складу са швајцарском формулом, а исплата је извршена у фебруару 2021. године.

Према прелиминарним подацима Републичког фонда ПИО, просечна пензија за јануар ове године, дакле пензија након усклађивања, износи 29.378 динара, а пензију је примио укупно 1.684.251 корисник.

У складу са Законом о пензијском и инвалидском осигурању, за исти проценат извршено је и усклађивање новчаних накнада.

Подсетимо, усклађивање пензија се, у складу са изменама Закона о ПИО из децембра 2019. године, врши једном годишње, почев од пензије за јануар 2020. године. Пензије се усклађују са кретањем просечне зараде без пореза и доприноса и кретањем потрошачких цена, који имају подједнак удео у формули за усклађивање. **В. К.**

УСПЕШНИХ ПРВИХ СТО ДАНА РАДА

Приоритетни циљ – одбрана установа социјалне заштите

Поводом сто дана рада Владе Србије Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања је саопштило да је поносно на чињеницу да је у том периоду Влада усвојила Предлог закона о социјалној карти. На доношење овог закона који треба да резултира бољом и поштенијом расподелом новца опредељеног за социјална давања, чекало се више деценија.

У условима епидемије ковида 19, која је одавно превазишла здравствену сферу и укључила социјалну и економску компоненту, приоритетни циљ Министарства била је одбрана установа социјалне заштите и домова за смештај старих и одраслих од уласка и ширења вируса међу корисницима.

Све установе су снабдевене брзим антигенским тестовима, што је у највећој мери допринело спречавању ширења вируса, а на иницијативу министарке проф. др Дарије Кисић Тепавчевић запослени у тим установама добили су по 10.000 динара једнократне помоћи.

На иницијативу Министарства за рад за 20 геронтолошких центара обезбеђена је техничка опрема – смарт телевизори и таблет уређаји, како би корисници лакше комуницирали са својим породицама. Како је у међувремену дошло до смањења броја заражених у Србији, дата је и препорука геронтолошким центрима да се корисницима омогуће посете, уз поштовање свих епидемиолошких и превентивних мера.

Закључком Владе Србије у децембру је свим пензионерима исплаћено по 5.000 динара.

Министарство је, заједно са Владом Србије, у првих 100 дана рада било фокусирано и на спровођење мера за опоравак привреде. Формирана је Радна група за измене и допуне Закона о поједностављеном радном ангажовању на сезонским пословима у одређеним делатностима, са циљем да се обухват реформе сезонског запошљавања прошири и на сектор грађевине, туризма,

угоститељства и помоћи у кући. Очекује се скоро усвајање и Стратегије запошљавања за период 2021-2026. године, чији је главни циљ омогућавање континуираног раста запослености.

Захваљујући програму „Моја прва плата“, који је спровела Национална служба за запошљавање, више од 8.500 младих је запослено први пут на одређеним пословима, а Управа за безбедност и здравље на раду објавила је Водич за безбедан и здрав рад од куће.

У првих сто дана рада Министарства започета је јавна расправа о Акционом плану за спровођење Стратегије о економским миграцијама 2021-2027, а завршена о Акционом плану за спровођење Стратегије унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији за период 2021-2022.

У наредном периоду предстоји и доношење Националне стратегије за спречавање и сузбијање насиља над женама у породичним и партнерским односима 2020-2025. година. **Г. О.**

УСКРОРО НАЦРТ ЗАКОНА О ПОЈЕДНОСТАВЉЕНОМ РАДНОМ АНГАЖОВАЊУ СЕЗОНСКИХ РАДНИКА

Потреба за новим радним ангажманима

Учествујући у раду 13. годишње конференције о економским реформама у Србији, коју је организовао НАЛЕД, 23. фебруара, министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, проф. др Дарија Кисић Тепавчевић, истакла је да је израда Нацрта закона о поједностављеном радном ангажовању сезонских радника у завршној фази.

Кисић Тепавчевић је у оквиру панела „Заједно за дигиталну економију“ нагласила да је Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, вођено dobrim резултатима поједностављеног начина пријављивања сезонских радника у области пољопривреде, препознало потребу да се тај начин пријављивања прошири и на области грађевинарства, туризма, угоститељства и помоћи у кући. Она је подсетила да се на основу тог закона 27.000 радника у области пољопривреде пријавило и на тај начин изашло из „сиве зоне“, а да је у буџет Републике Србије на име њихових доприноса уплаћено 245 милиона динара.

Са 13. годишње конференције о економским реформама у Србији, министарка Дарија Кисић Тепавчевић, у средини

– Многе земље се сада суочавају са потребом нових радних ангажмана који у 20. веку нису били препознати као важни, а они су у Србији порасли за 53 одсто у односу на 2010. годину – рекла је министарка Кисић Тепавчевић.

Она је навела да је порасло и ангажовање за непуно радно време, али је оно са 10 одсто учешћа код нас и даље мање него у Европској унији, где износи 19 одсто. То, према њеним речима, значи да и код нас треба очекивати пораст оваквог начина ангажовања и припре-

мати се за то. То ће се урадити кроз измене закона, а пре свега кроз новог Закона о раду, чије измене, како је најавила министарка, ваља очекивати у наредном периоду.

Дарија Кисић Тепавчевић је истакла да је све више онлајн ангажмана, читав низ послова се ради од куће, што је посебно изражено у доба ковида.

– Да бисмо регулисали један веома важан сегмент тог рада, Министарство је направило водич за безбедан рад од куће – рекла је министарка и додала да регулисање нових облика радног ангажовања подразумева деловање не само Министарства за рад него и других министарстава у Влади Србије.

Проф. др Кисић Тепавчевић је захвалила НАЛЕД-у на израђеним препорукама за Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, те навела да је и само Министарство препознало те препоруке.

– То су смернице на којима ћемо радити у наредном периоду – рекла је министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. **Г. О.**

Пензију дуже од пола века прима више од 320 корисника

Измене Закона о пензијском и инвалидском осигурању често су доносиле и промене услова за остваривање права на пензију. Од 1. јануара 2015. године услов за старосну пензију за жене осигуранике sukcesивно се подизао сваке календарске године за по шест месеци, закључно са 2020. годином, а од 2021. се подиже за по два месеца. Године живота као услов за осигуранике жене ће се увећавати до 2032. године када ће услови за жене и мушкарце бити изједначени – 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања.

Да би жене оствариле право на старосну пензију у овој години поред минимум 15 година стажа осигурања, потребно је да наврше 63 године и два месеца живота.

Дакле, када је реч о старосној пензији, јасно је до колико година је потребно радити да би се то право остварило. А колико стажа у просеку имају корисници старосне пензије, као и колико дуго се старосна пензија у просеку прима, показује статистика Фонда ПИО.

Мушкарци који су остварили право на старосну пензију у 2019. години имали су у просеку 32 године стажа осигурања, а жене 30, с тим да су највише година стажа имали корисници из категорије осигураника запослених, мушкарци 33 а жене 30, док су најмање година стажа осигурања имали корисници из категорије осигураника пољопривредника – мушкарци 23 а жене 19 година.

Просечан број година коришћења старосне пензије корисника којима је престало право због смрти у 2019. био је у случају мушкарца 17, а када је реч о женама 20 година. Разврстано по категоријама осигураника, не постоји значајна разлика између броја година коришћења старосне пензије некадашњих запослених и пољопривредника у односу на просечан број, али статистика показује да корисници из категорије осигураника само-

сталних делатности знатно краће примају старосну пензију – и мушкарци и жене, према подацима за 2019. годину, по 12 година.

По питању година живота до којих се у просеку старосна пензија прима, мушкарци и жене су изједначени, па су према подацима Фонда за 2019, пензију у просеку прима-ли до навршених 78 година живота. Посматрано по категоријама осигураника, могло би се рећи да су најдуговечнији корисници из категорије пољопривредника, који су старосну пензију прима-ли у просеку до навршене 82 године када је реч о мушкарцима, односно до 81 године када су у питању жене. Корисници из категорије осигураника запослених у овим подацима су готово изједначени са просеком (мушкарци 78, а жене 77), док су пензионери мушкарци из категорије осигураника самосталних делатности, према подацима за 2019, старосну пензију у просеку прима-ли до 75. године, а жене до навршене 71. године живота.

Сви наведени подаци су просечни подаци у датим категоријама. Оно што податке и бројке чини посебно интересантним јесу они екстремни примери. Када је реч о најстаријим корисницима пензије, у овој категорији је на првом месту старосна пензионерка која тренутно има 111 година – рођена је давне 1909. године. Иначе, Фонд исплаћује пензију за нешто више од 60 стогодишњака, дакле пензионера који су рођени 1920. и ранијих година.

У групи корисника који најдуже примају пензију предњачи корисници старосне пензије из Београда, која своје припадности добија од 1950. године, односно нешто дуже од 70 година, а затим корисник инвалидске пензије из околине Крушевца, који пензију прима од 1951. године. Према тренутним подацима Фонда ПИО, више од 320 корисника пензију прима дуже од пет деценија.

В. Кадиф

Одлагање међународних Дана разговора

Због актуелне пандемије изазване вирусом ковид 19, Дани разговора планирани да се одрже у 2021. години између надлежних носилаца Републике Србије и Републике Аустрије, Босне и Херцеговине, Мађарске, Републике Хрватске, Северне Републике Македоније, Савезне Републике Немачке, Црне Горе, одложени су до даљњег. Редовно одржавање ових саветодавних дана

успоставиће се када епидемиолошка ситуација то буде дозвољавала, односно кад се стекну услови за њихово безбедно одржавање.

Фонд подсећа све заинтересоване грађане да редовно прате обавештења на званичном сајту РФ ПИО како би се благовремено информисали о новостима у вези са одржавањем дана саветовања.

Међународни дани разговора су директни разговори представника српског и страног фонда за пензијско и инвалидско осигурање са грађанима који имају део стажа оствареног у тој земљи а сада живе у Србији, и обратно, и права из ПИО остварују применом билатералног споразума о социјалном осигурању. Ова пракса бесплатне правне помоћи за грађане уведена је 2010. године.

Г. О.

ФРИЛЕНСЕРИ У ЗАКОНУ О ПИО ОД 2019. ГОДИНЕ

Све више грађана приходује на тај

Фриленсинг је скуп различитих послова који се обављају искључиво путем интернета. То могу бити, и најчешће јесу, послови из области дизајна, превођења, обављања наставе, писања текстова и чланака, програмирања. Често се појам „фриленсинг“ изједначава са појмом „програмирање“, односно обављањем послова у ИТ сектору, али данас овај термин има шире значење и обухвата занимања из више различитих области.

Фриленсер је особа која живи у једној земљи а путем интернета обавља послове за компаније које су регистроване у другим земљама. Изворно значење речи фриленсер је слободњак, што значи да су фриленсери лица која немају класично радно ангажовање које је дефинисано прописима из радних односа, већ сами нуде своје вештине и проналазе ангажман на специјализованим сајтовима који и служе само за то. Обично се ради о интелектуалним пословима са ограниченим роком трајања за које фриленсер не мора да има формално образовање али мора да поседује вештину за њихово обављање.

Према статистичким подацима, Србија се данас у свету налази на самом врху по броју фриленсера по становнику. Претпоставља се да је разлог популарности овог занимања у нашој земљи пре свега висока зарада која се на тај начин може остварити, удобност радног простора јер се посао у највећем броју случајева обавља код куће, као и флексибилно радно време, јер фриленсер сам одређује да ли ће и колико радити у току дана. Међутим, без обзира на наведено, посао фриленсера не треба схватити као лак пут до добре зараде јер он то свакако није, с обзиром на то да је пре свега за обављање наведених послова потребно поседовати знање и вештину, али исто тако и уложити много труда да бисте клијента

убедили да управо вас ангажује на конкретном пројекту.

Особе које се баве фриленсингом могу бити запослене па им обављање посла путем интернета представља додатно занимање и додатну зараду, али могу бити и лица којима је фриленсинг основно занимање и једини извор прихода. Проблем фриленсера којима је то једини извор прихода је што њихов положај није регулисан прописима из радног права, па самим тим не уживају никакву заштиту. Фриленсер који на територији Републике Србије ради за страног послодавца не може са њим да заснује радни однос, јер по важећим прописима послодавац који на територији наше земље запошљава раднике, било да је правно или физичко лице, мора да региструје представништво. Сходно томе, уколико желе да региструју своју делатност у Србији, фриленсери имају две могућности: да оснују предузеће или да се региструју као предузетници. Фриленсер

који остварује приход из иностранства а није основао предузеће и није се регистровао у АПР као предузетник, дужан је да тај приход пријави и на њега плати порез и доприносе, тзв. самоопорезивање.

Радно-правни прописи који ову категорију лица не препознају, чињеница да су, сходно финансијским прописима, фриленсери обвезници пореза на

доходак грађана, све већи број оних који на овај начин остварују приход, што је сасвим разумљиво с обзиром на развој информационог система у свету и очекивања да ће се њихов број свакако повећавати, условили су измену законских прописа из области пензијског и инвалидског осигурања. Наиме, измена Закона о пензијском и инвалидском осигурању које су ступиле на снагу 14. 12. 2019. године прописано је да су осигураници самосталних делатности лица која раде на територији Републике Србије за страног послодавца који нема регистровано представништво у Републици Србији и код кога за обављени посао остварују уговорену накнаду под условом да нису осигурани по другом основу. Без обзира на врсту уговора коју су закључили са страним послодавцем, ова лица стичу својство осигураника самосталних делатности а накнада коју остваре за обављени посао има карактер уговорене накнаде. Тим изменама Закона

ворену накнаду код исплатиоца који је нерезидент Републике Србије и, сходно томе, нема обавезу да обрачуна и уплати доприносе, дужан да сам обрачуна и уплати доприносе на начин који је прописан одредбама закона којим се уређује порез на доходак грађана.

Законом о порезу на доходак грађана прописано је да је физичко лице које остварује приходе од исплатиоца из друге државе дужно да у року од 30 дана од дана остваривања тих прихода изврши обрачун пореза и доприноса и надлежној организационој јединици Пореске управе поднесе пореску пријаву ПП ОПО, уколико то исплатилац није учинио.

Правилником о пореској пријави о обрачунатом порезу самоопорезивањем и припадајућим доприносима на зараду, односно другу врсту прихода од стране физичког лица као пореског обвезника прописан је поступак подношења пореске пријаве о обрачунатом порезу на доходак грађана самоопорезивањем ПП ОПО, коју Пореској управи треба да поднесе физичко лице које само обрачунава и уплаћује порез и доприносе на зараду или другу врсту прихода оствареног од исплатиоца из друге државе који није обвезник обрачунавања и плаћања пореза по одбитку.

Према одредбама Закона о пензијском и инвалидском осигурању

о ПИО такође је предвиђено да се на ове осигуранике у погледу обавезе плаћања доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, рокова и обавеза подношења пореских пријава примењују прописи из надлежности Министарства финансија.

Законом о доприносима за обавезно социјално осигурање предвиђено је да је обвезник доприноса који остварује уго-

Од 21. децембра 2020. године на челу Филијале РФ ПИО Сомбор налази се Горан Булајић, дипломирани правник. Рођен је 1960. године у Сомбору, где је завршио основну школу и гимназију, а на Правном факултету Универзитета у Новом Саду дипломирао је 1984. године. Прво запослење у струци добио је у МПИ „Бане Секулић“ у Сомбору где је радио више од десет година на пословима правног референта. Од 1996. до 2000. године био је председник Скупштине општине Сомбор. У периоду од 2000. до 2001. године

налазио се на месту директора предузећа ЈП Сомборгас Сомбор, а након тога, до 2009. године, ради као директор Радне јединице ПТТ Сомбор. Од децембра 2009. до доласка на место директора Филијале РФ ПИО Сомбор био је директор Филијале РФЗО Сомбор. Обављао је и неплаћене функције: од 2001. до 2002. године био је начелник Западнобачког округа, а од 2004. до 2006. године народни посланик у Скупштини Државне заједнице Србије и Црне Горе. Ожењен је и има троје деце.

Г. О. Горан Булајић

НОВИ ДИРЕКТОР ФИЛИЈАЛЕ БАЧКА ПАЛАНКА

Драган Јовић, дипломирани правник, нови је директор Филијале РФ ПИО Бачка Паланка.

Рођен је 1984. године у Бачкој Паланци, где је завршио основну школу. Гимназију је завршио у Новом Саду, а потом и дипломирао на Правном факултету за привреду и правосуђе. Прве кораке у струци направио је радећи на пословима адвокатског приправника у Бачкој Паланци, касније и као правник у Културном центру у том месту. У Фонду, односно, Филијали РФ ПИО Нови Сад, запослио се 20. децембра 2016. године, најпре као виши стручни сарадник у Одсеку за ПИО, а затим и као службеник за утврђивање права у првом степену. Једно време је био шеф Одсека за финансијске послове самосталних обвезника доприноса у Филијали, а непосредно пре постављења на место директора Филијале Бачка Паланка, 18. децембра 2020. године, радио је и у Одељењу за правне и опште послове у Филијали Нови Сад.

Драган Јовић

Драган се десет година активно бавио врхунским спортом – играо је рукомет у нашој Суперлиги, а био је члан Металопластике из Шапца, Радничког из Крагујевца, Југовића из Каћа и Таркета из Бачке Паланке.

Ожењен је и има ћерку.

Г. О.

ЗА КОРИСНИКЕ СЛОВЕНАЧКИХ ПЕНЗИЈА

Усклађивање пензија и годишњи додатак

Завод за пензијско и инвалидско осигурање Словеније, у складу са Споразумом између Републике Србије и Републике Словеније о социјалном осигурању, доставио је информацију о редовном усклађивању пензија за 2,5 одсто од 1. јануара 2021. године.

Истовремено је доставио и обавештење да ће корисницима словеначких пензија бити исплаћен годишњи додатак чији износ зависи од висине пензије корисника, узимајући у обзир и висину иностране пензије.

Завод за пензијско и инвалидско осигурање Словеније ће свим корисницима који су на дан 1. јануара 2021. године имали пребивалиште на територији друге државе до краја марта 2021. послати образац „Изјава о висини иностране

пензије“, који корисник треба да попуни уношењем податка о висини дела пензије исплаћене у јануару 2021. године у иностранству, односно изјаве да не примају пензију из иностранства. Корисници ће податке моћи да доставе преко интернет портала наведеног на пратећем допису или да попуњен образац изјаве врате поштом.

Кориснику који попуњену изјаву достави словеначком носиоцу осигурања до 30. априла 2021. године, годишњи додатак биће исплаћен до 30. септембра 2021, а кориснику који изјаву достави до 30. септембра 2021. године, годишњи додатак ће бити исплаћен до краја ове године.

Г. О.

НАЧИН

гурању који се примењивао до 31. 12. 2018. године, исплатилац уговорене накнаде је био у обавези да Фонду поднесе пријаву о уплати доприноса по основу уговорене накнаде и висини те накнаде (образац М-УН). Сходно томе, особе које остварују уговорену накнаду од исплатиоца из других држава дужне су да, након поднете пореске пријаве ПП ОПО Пореској управи, сачине и поднесу Фонду пријаву М-УН закључно са 2018. годином.

Према одредбама Закона о ПИО које се примењују од 1. 1. 2019. године, Фонд утврђује у матичној евиденцији податке о висини и датуму исплаћене уговорене накнаде и висини уплаћеног доприноса за пензијско и инвалидско осигурање на накнаду, о месецу и години за коју је исплаћена, основу за исплату и категорији осигураника. Ове податке Фонд уноси у матичну евиденцију по службеној дужности у електронској форми и на основу службених евиденција Пореске управе и Централног регистра обавезног социјалног осигурања, што значи да за уговорене накнаде које су исплаћене за период после 1. 1. 2019. године постоји обавеза подношења пореских пријава ПП ОПО, али не и обавеза да особа којој је та накнада исплаћена сачињава и доставља пријаву Фонду.

Снежана Милић

Крагујевац: Конкурс за пројекте из културе

Град Крагујевац је расписао Јавни конкурс за финансирање/суфинансирање програма, пројеката и манифестација у области културе средствима из буџета града за 2021. годину. Конкурс је расписан 22. фебруара, отворен је 30 дана, закључно са 24. мартom, а објављен је на званичној интернет страници града Крагујевца.

Право учешћа имају сва удружења регистрована за обављање културне делатности, као и други актери које препознаје Закон о култури који имају статус самосталних уметника, стручњака, и други субјекти у култури.

Ово је седма година како се расписује овакав конкурс, а опредељена средства за 2021. износе 17 милиона динара. Приоритетне области које ће ове године бити подржане путем конкурса су музичко стваралаштво, ликовне, примењене уметности, архитектура, уметничка фотографија, савремени плес, традиционална игра, балет, филмско стваралаштво и позоришна уметност.

Сајт и конкурс посвећени Бранку Миљковићу

На 60. годишњицу смрти Бранка Миљковића покренут је сајт на коме су посетиоцима представљени песникова биографија, фотографије, видео и аудио-записи, као и његов књижевни опус. На тој интернет страни отворене су пријаве за конкурс „Бранкова похвала свету“ за најлепшу песму инспирисану Миљковићевим делом.

Конкурс ће трајати 27 дана, до 10. марта, учесници могу да пријаве једну песму, док ће посетиоци сајта бити у прилици да гласају за пет песама по сопственом избору (одлука о селекцији пет песама представља реминисценцију на Миљковићевих пет збирки поезије).

Аутори три најбоље песме биће награђени, а имена победника знаће се 21. марта, на Светски дан поезије. Покровитељ конкурса је Нишки културни центар који традиционално организује доделу награде „Бранко Миљковић“ за најбољу збирку песама.

Изложба поводом Дана државности

Поводом Дана државности Републике Србије, 12. фебруара у Малом изложбеном салону Музеја Војводине у Новом Саду, отворена је изложба под називом „Симболи државности на етнолошким предметима“, ауторке Љиљане Трифуновић, етнолог и музејске саветнице.

Изложбу је отворила Драгана Милошевић, покрајинска секретарка за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама, која је истакла значај ове поставке „јер нас подсећа на историјски приказ очувања државних симбола, који су у времену настанка 26 изложених предмета били заправо храброст.“

Покрајинска секретарка је навела да изложбена поставка носи поруке историје, традиције и идентитета српског народа, чија тробојка носи посебну симболику и кроз боје које је красе.

– Подсетимо се да је црвена боја симбол снаге и револуционарности, плава слободе и истинољубља, док је бела симбол мира, поноса и добротe. Како тада, тако и данас ти симболи јесу и идентитет нашег народа и зато се захваљујем свима на сјајној изложби, која је на прави начин приказала како се чува од заборава порекло једног народа и како се са поносом и храброшћу ткају наша застава и грб – рекла је Драгана Милошевић.

„Мало коло“ на листи културне баштине Србије

Банатско „мало коло“ уписано је на листу нематеријалног културног наслеђа Србије и то захваљујући залагању Магдалене и Игора Попова, уметничких руководилаца Академског друштва за неговање музике „Гусле“.

У присуству званичника Факултета музичких уметности из Београда, бањалучке Академије уметности, Војвођанског музеја, али и представника локалне самоуправе, 23. фебруара у просторијама друштва „Гусле“ одржан је стручни скуп и промоција „малог кола“.

Ово коло је иначе најраспрострањеније у Војводини, а игра се и међу православним Србима у Румунији, и једно је од три кола која се налазе на овој листи.

Подстицаји за пољопривреднике

Свим пољопривредницима који су претходне године добили основне подстицаје по хектару, у 2021. години биће аутоматски исплаћен новац на рачун, без подношења захтева и то већ од 10. 3. 2021, саопштило је Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде. Само за ту меру подршке, Министарство пољопривреде је обезбедило готово 7,5 милијарди динара.

Имајући у виду да је цена нафте снижена, привремена мера помоћи државе по хектару која се спроводила две године ставља се ван снаге. Надлежне институције ће пратити кретања цене нафте на тржишту и у случају наглог раста, поново реаговати.

Нови корисници субвенција који у 2020. години нису остварили право на основне подстицаје, а уписани су у Регистар пољопривредних газдинстава пре 30. 9. 2020, довољно је да за добијање поменуте субвенције пошаљу следеће податке: име и презиме, број пољопривредног газдинства (БПГ) и ЈМБГ на мејл podsticaji.pohektaru@minpolj.gov.rs.

Рок за слање је од 1. марта до 30. априла, наводи се у саопштењу Министарства пољопривреде.

Просечна зарада у децембру 66.092 динара

Просечна бруто зарада обрачуната за децембар 2020. године износила је 90.849 динара, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) износила 66.092 динара.

Раст бруто зарада у периоду јануар-децембар 2020. године, у односу на исти период прошле године, износио је 9,5 одсто номинално, односно 7,8 одсто реално. Истовремено, нето зараде су порасле за 9,4 процента номинално и за 7,7 одсто реално. У поређењу са истим месецом претходне године, просечна бруто зарада за децембар 2020. године номинално је већа за 10,4 одсто, а реално за 9,0 процена, док је просечна нето зарада номинално већа за 10,6 одсто, односно за 9,2 одсто реално.

Медијална нето зарада за децембар 2020. године износила је 48.676 динара, што значи да је 50 одсто запослених остварило зараду до наведеног износа.

Сврљиг: стипендије за апсолвенте

Општина Сврљиг је и ове године за најбоље студенте завршних година академских студија обезбедила месечну стипендију од десет хиљада динара која ће им се исплаћивати дванаест месеци. Овај вид новчане помоћи користиће дванаесторо апсолвената који су испунили услове конкурса.

Мирослав Марковић, председник општине Сврљиг, рекао је приликом уручивања уговора и пригодних поклона студентима (на слици) да општина улаже у знање, али истовремено и ствара привредни амбијент да они после завршетка студија брже дођу до запослења.

Нови Сад: Додељена Фебруарска награда

Градоначелник Новог Сада, Милош Вучевић, је на свечаности у Градској кући поводом обележавања 1. фебруара – Дана града Новог Сада, уручио епидемиологу проф. др Владимиру Петровићу Фебруарску награду, која се додељује као признање за најзначајнија дела и достигнућа Новосађана.

Највише градско признање додељено је проф. др Владимиру Петровићу за истакнути научноистраживачки, наставно-образовни и стручни рад са међународно признатим ангажманом и оствареним резултатима у пружању и унапређењу превентивне здравствене заштите становништва, као и за стручни допринос у спречавању ширења заразне болести ковид 19.

– Ја сам само један од многих здравствених радника који су сачували здравље и животе грађана. Одржали смо функционалност здравственог система и дошли смо у ситуацију да видимо светло на крају тунела. Имали смо подршку државе на свим нивоима, а ми смо друштво организоване импровизације и као такви смо најспособнији на свету да се прилагодимо на зло које нас је задесило – рекао је проф. др Владимир Петровић који је одлучио да новчани износ награде поклони Дечијем селу у Сремској Каменици.

Рума: Помоћ за 208 предузетника

Након прошлогодишње подршке, овог фебруара општина Рума је поново помогла привредницима и грађанима који су највише погођени због актуелне епидемиолошке ситуације.

Финансијску помоћ од 13.750.000 динара добило је 208 предузетника.

– За помоћ привредницима одредили смо укупно 15 милиона динара, тако да ће конкурс бити отворен све док се не потроше средства. У малим предузећима, фризерским салонима, кафићима, баровима и хотелима који су добили помоћ запослена су 434 радника – рекао је Слађан Манчић, председник општине Рума.

Друга мера се односила на плаћање рачуна корисницима социјалне помоћи за утрошену воду. За 572 корисника локална самоуправа је уплатила ЈП „Водовод“ пет милиона динара, па су на тај начин измиренa и вишегодишња дуговања.

За подршку задругарству 500 милиона динара

Влада Републике Србије је почетком фебруара ове године усвојила Програм подршке развоју задругарства доделом бесповратних средстава за унапређење пословања и технолошки развој задруга на читавој територији Србије. То је први у низу програма за побољшање услова живота и рада на селу које ће током 2021. године спроводити Министарство за бригу о селу. За те намене је издвојено 500 милиона динара.

Старе задруге могу да рачунају на помоћ до 15 милиона динара по задрузи, а износ за новоформиране задруге се креће до 7,5 милиона динара.

Програм подршке практично представља наставак пројекта популарно названог „500 задруга у 500 села“ у оквиру кога је са 1,7 милијарди динара подржан рад 152 земљорадничке и пољопривредне задруге.

Приоритет остају југ Србије, неразвијена, мање развијена и девестирана подручја, као и подручја којима је највише потребна брига државе, али ће се приликом одлучивања о додели финансијских подстицаја водити рачуна о заступљености читаве територије.

ПОЧЕЛЕ ПОСЕТЕ У ДОМОВИМА ЗА СТАРЕ

У контролисаним условима

Крајем јануара одлучено је да корисницима установа за смештај старих особа, који су прошли комплетну процедуру вакцинације, буду омогућене посете у контролисаним условима, уз поштовање свих епидемиолошких мера.

Ту одлуку донео је Кризни штаб за сузбијање ширења коронавируса на иницијативу министарке за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и чланице тог штаба,

Захвалнице „тихим херојима“

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Комора социјалне заштите започели су доделу захвалница установама и појединцима за изузетно залагање и пожртвованост у заштити корисника током епидемије ковида 19. Планирана је додела захвалница за 37 установа и пружалаца услуга и за 27 појединаца, са циљем да се истакне њихов труд и пожртвованост.

У саопштењу Министарства истиче се да су министарка Дарија Кисић Тепавчевић и читаво Министарство захвални запосленима у систему социјалне заштите на доприносу у заштити живота и здравља корисника.

Сви запослени су уз велике напоре успели да спрече или ублаже последице епидемије. Установе у којима су смештени корисници постале су дом и за запослене, који су улазили у добровољне изолације и остајали у установи по 15 и више дана.

проф. др Дарије Кисић Тепавчевић. Одлука је донета на основу евидентног смањења броја оболелих у популацији Републике Србије у последњим недељама и након спровођења вакцинације корисника домова за стара лица.

Министарка Дарија Кисић Тепавчевић приликом посете дому за старе у Футогу са градоначелником Новог Сада Милошем Вучевићем и помоћницом министра Биљаном Барошевић

Услови које је неопходно испунити да би се добила дозвола за посету су да у последњих 14 дана није било потврђених случајева ковид 19 инфекције код корисника и запослених, да је корисник коме се дозвољава посета комплетно вакцинисан, да је од последње дозе прошло најмање седам дана, као и стриктно поштовање општих превентивних мера.

Уколико је у претходном периоду у одређеној установи пријављена инфекција, услов да се омогуће посете је одјављивање епидемије, а за то је потребно да прође двоструки максимални инкубациони период од последњег пријављеног случаја, а то је 28 дана.

Једна од главних епидемиолошких мера заштите корисника домова за старе од болести ковид 19 и код нас и у свету, која се показала као ефикасна, била је ограничење посета.

Министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Дарија Кисић Тепавчевић, истакла је да је, након спроведене вакцинације у домовима за старе и геронтолошким

центрима, забележен пад заражених корисника коронавирусом, те да су уведени антигенски тестови који су стално доступни.

Она је казала да вакцинација још увек није спроведена у свим домовима, јер још није створена одговарајућа епидемиолошка ситуација, али да су се у оним установама где су корисници вакцинисани створили одређени услови за попуштање мера.

– Посете сродника у домовима где су корисници комплетно вакцинисани и где је прошло две недеље од вакцинације, дозвољене су, уз претходну најаву и у посебно контролисаним условима – навела је министарка за рад.

Дарија Кисић Тепавчевић је захвалила корисницима домова за старе на показаном разумевању и стрпљењу за предузете мере у циљу спречавања ширења вируса, а запосленима на пожртвованом и преданом раду у заштити здравља наших најстаријих суграђана.

Г. О.

ПОКРАЈИНА СУФИНАНСИРА ИНФОРМИСАЊЕ НА ЈЕЗИЦИМА МАЊИНА

Уговори за девет издавачких кућа

Покрајинска секретарка за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама, Драгана Милошевић, уручила је, 11. фебруара, уговоре о суфинансирању – укупној вредности од 312 милиона динара – директорима листова на језицима националних мањина

на чији су оснивачи национални савети. Она је том приликом истакла да је информисање на језицима националних мањина један од најзначајанијих приоритета Покрајинске владе и да су у претходне четири године, од када је актуелан њен садашњи сазив, ова средства увећана са

264 милиона на 312 милиона динара, са жељом и тенденцијом да буду још већа.

Уручени су уговори за 22 листа девет издавачких кућа: Мађарско, Хет нап, Хлас људу, Либерта-теа, Руске слово, Хрватска ријеч, Буњевачки информативни центар, Ридне слово и Македонски

информативни и издавачки центар.

Драгана Милошевић је навела да су ови уговори један од показатеља да Покрајинска влада брине о националним мањинама и очувању њиховог идентитета, односно језика, писма и културе.

М. М.

Први пут признање „Златно перо привреде“

На свечаности поводом обележавања 102 године постојања Привредне коморе Војводине (ПКВ), 1. фебруара ове године, додељена су годишња признања „Коста Миросављевић“ за значајна привредна остварења најуспешнијим привредним друштвима, привреднику и привредници у 2020. години, а први пут је додељено и признање

„Златно перо привреде“ за медијски допринос развоју привреде у АП Војводини.

– Привреда Војводине била је та која је, у веома тешкој години за глобалну економију, у најтежој години од Другог светског рата, успела да одржи привредне активности и да сачува радна места, и то је оно што охрабрује. Била је важан фактор економског развоја и економског опстанка Републике Србије у минулој години. Захваљујући виталности наше привреде,

Добитници признања и покрајински челници

знању и улагањима успели смо да прошлу годину завршимо са минималним губицима. Држава чини све да изађемо из кризе у којој се налазимо, како бисмо још интензивније наставили са привредним и јавним улагањима и што пре кренули у нови економски старт – рекао је том приликом председник Покрајинске владе Игор Мировић и додао да је протекле године забележен раст већи од дванаест процената у области пољопривреде.

Председник ПКВ Бошко Вучуревић истакао је да се ни у овим тешким временима не сме посустати, већ морамо више и одлучније да радимо на развоју привреде Републике Србије и унапређењу пословног амбијента у Војводини.

– Привредна комора Србије кроз своје активности и рад значајно утиче да се у нашој земљи креира и одржи још бољи привредни амбијент. Како би се тај циљ остварио, блиска сарадња Привредне коморе Војводине и

Привредне коморе Србије од непроцењивог је значаја – нагласио је Вучуревић.

Што се тиче награђених, признање ПКВ за успешно пословање и врхунске резултате у области индустрије припало је компанији „Тимкоп“ из Темерина; у области пољопривреде компанији „Атос фруктум“, Мала Ремета, а у области услуга компанији „НС Плакат“ из Новог Сада. Награду за најуспешнију привредницу у прошлој години добила је Драгана Ђермановић из „Пепер комуникејшн груп“ из Новог Сада, а награду за најуспешнијег привредника Јанош Жембери из фирме „Сат-Тракт“ из Бачке Тополе. Новоустановљено признање „Златно перо привреде“ је одлуком Управног одбора ПКВ додељено Мирели Митрић, новинарки Радио-телевизије Војводине, која је својим непосредним професионалним ангажовањем допринела афирмацији привреде АПВ.

Мирослав Мектеровић

КОНКУРСИ ЗА ПОДСТИЦАЈЕ У ПОЉОПРИВРЕДИ У АП ВОЈВОДИНИ

За ефикаснију производњу на фармама

Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство расписао је почетком фебруара седам конкурса за 2021. годину за чија средства могу да конкуришу пољопривредници са територије АП Војводине.

За конкурс Суфинансирање трошкова набавке прикључне механизације, машина и опреме за органску производњу предвиђено је укупно 9.000.000 динара, док ће по конкурс за доделу бесповратних средстава за опремање сточарских фарми бити издвојено укупно 90.000.000 динара.

За реализацију конкурса за суфинансирање инвестиција за прераду воћа и поврћа, укључујући и печурке, предвиђено је укупно 25.000.000 динара, а за подршку младима у руралним подручјима на територији АП Војводине укупно 200.000.000 динара.

Пољопривредници из Војводине моћи ће да конкуришу и за средстава за суфинансирање набавке конструкција и опреме за биљну производњу у заштићеном простору на територији АП Војводине, за шта је предвиђено укупно 80.000.000 динара, као и за доделу средстава за суфинансирање набавке опреме и система за наводњавање и опреме за побољшање водног, ваздушног и топлотног режима биљака, за шта је опредељено 370.000.000 динара.

Седми конкурс се односи на доделу средстава за суфинансирање инвестиција за набавку опреме за заштиту од временских непогода и елемената потребних за подизање производних засада воћака, винове лозе и хмеља, а за његову реализацију предвиђен је укупан износ од 85.000.000 динара.

Сви заинтересовани могу текст конкурса, образац пријаве и правилник преузети са званичне интернет странице Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство www.psp.vojvodina.gov.rs.

Циљеви ових конкурса су, између осталог, повећање ефикасности и одрживости производње на фармама у АП Војводини, повећање обрадивих површина под опремом и системима за наводњавање, унапређење органске производње, као и демографска обнова руралних подручја ради подстицања останка младих, односно њиховог повратка из градова.

М. Мектеровић

Формиран Колегијум ПСЕС-а

Конститутивна и Друга седница Покрајинског социјално-економског савета одржане су 3. фебруара ове године у просторијама Савеза самосталних синдиката Војводине у Новом Саду.

На конститутивној седници верификовани су чланови Покрајинског социјално-економског савета (ПСЕС) испред свих социјалних партнера за мандатни период од 2021. до 2024. године. Наиме, изабрано је шест представника Покрајинске владе АП Војводине, шест представника репрезентативног удружења послодаваца – Уније послодаваца Војводине (УПВ), и по три представника репрезентативних синдиката у АП Војводини – Савеза самосталних синдиката Војводине (СССВ) и Покрајинског одбора Уједињених гранских синдиката (УГС) „Независност“. ПСЕС је на овој седници ради оперативнијег функционисања формирао Колегијум који чине др Ненад Иванише-

Седница ПСЕС-а у просторијама СССВ у Новом Саду

вић, покрајински секретар за привреду и туризам, Владимир Лалошевић, председник УПВ, Горан Милић, председник СССВ, и Милојица Живковић, председник ПО УГС „Независност“. Досадашња секретарка ПСЕС-а, Милина Тушјак, поново је именована на то место у наредном четворогодишњем периоду.

По завршетку Конститутивне седнице одржана је и Друга седница Покрајинског социјално-економског савета, на којој је покрајинска секретарка за финансије, Смиљка Јовановић, представила садржај усвојене Покрајинске скупштинске одлу-

ке о буџету АП Војводине за 2021. годину.

Секретар за привреду и туризам у Покрајинској влади, Ненад Иванишевић, информисао је о конкурсима које Секретаријат планира да реализује у овој години и навео да је њихово објављивање предвиђено за крај фебруара, односно, почетак марта. Иванишевић је истакао да је двеста милиона динара предвиђено за подршку привреди, те да ће исти износ бити усмерен ка сектору туризма, малим, микро и средњим привредним субјектима и пољопривредним газдинствима. У

конкурсе ће први пут бити укључена и грађевинска индустрија која запошљава велики број радника.

Савет је констатовао да је помоћ привреди изузетно значајна за очување радних места и подршку предузетницима који су претрпели највише штете узроковане пандемијом коронавируса у претходној години.

ПСЕС је на седници образовао и радну групу за припрему платформе свог деловања у периоду од 2021. до 2024. године, која ће представљати конкретизацију програмских циљева и задатака из Закона о социјално-економском савету и Споразума о оснивању Покрајинског социјално-економског савета.

Поред тога, Покрајински социјално-економски савет усвојио је и финансијски план за 2021. годину са пратећим финансијским одлукама, као и одлуку о изменама и допунама Правилника о раду ПСЕС-а.

М. Мектеровић

ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ПРИВРЕДУ И ТУРИЗАМ АПВ

Бесплатан контакт центар за кориснике средстава

Покрајински секретаријат за привреду и туризам Владе Војводине, у сарадњи са јавним предузећем Телеком Србија, формирао је 23. фебруара ове године контакт центар који ће бесплатно пружати услуге корисницима средстава по конкурсима Секретаријата из области привреде, предузетништва, туризма, рада и запошљавања. Секретаријат ће на тај начин корисницима омогућити бољу информисаност и доступност, а обезбедиће и већу транспарентност свога рада.

Тим поводом је Јелена Петровић, директорка Сектора за продају државној управи и јавним предузећима у Телекому Србија, уручила др Ненаду Иванишевићу, покрајинском секретару за привреду и туризам, бесплатан телефонски број у оквиру услуге под називом „Бесплатан позив“, која се пружа путем јавне телефонске мреже Телекома

Србија уз употребу броја из Плана нумерације (800).

Иванишевић је истакао да је основна замисао пројекта да сви субјекти који послују у доменима привреде и туризма,

Јелена Петровић и Ненад Иванишевић приликом уручења бесплатног броја Телекома

као и у оквиру сектора запошљавања, имају на располагању број телефона који могу позвати бесплатно и добити све информације из области из надлежности Секретаријата.

– Позивам привреднике да користе контакт центар јер је он формиран за њих. Идеја је да Секретаријат буде максимално транспарентан, а за наредни период планирамо и креирање апликације у оквиру које ће привредници моћи интерактивно да учествују на конкурсима – рекао је покрајински секретар.

Све важне информације у вези са конкурсима које Секретаријат планира да распише током 2021. године сада се могу добити и путем бесплатног позива на број 0800 021 027, који ће бити активан од понедељка, 1. марта, и посебно истакнут у текстовима јавних конкурса.

М. Мектеровић

За поштовање права старијих током пандемије

Од проглашења ванредног стања у земљи у марту прошле године старији од 65 година су били ограничени у кретању, а онима који бораве у установама за смештај старих особа било је забрањено напуштање тих установа. Та мера је била у складу са актуелном ситуацијом и професионалним знањима о томе да болесне старије особе спадају у високо ризичну групу обољевања од ковида 19. У међувремену, нека ограничења су укинута или ублажена али је забрана изласка из домова за старе остала, изузев одласка на лекарске прегледе или на болничко лечење уз обавезан карантин по повратку у установу. Борећи се за квалитетнији живот старијих особа током пандемије, удружење „Снага пријатељства“ – Amity је почетком фебруара покренуло пројекат „За поштовање права старијих током пандемије“, који ће се спроводити до 31. јула 2021. године.

Овај пројекат треба да укаже држави и друштву да су социјална изолација и усамљеност разлози за патњу и важни фактори ризика за старију популацију, за преживљавање, посебно за физичко и ментално здравље, депресију, анксиозност и когнитивно оштећење – деменцију, што је документовано у стручној и научној литератури. Њихова принудна

Нада Сатарих (прва здесна)

изолација повећава све наведене ризике јер нису у могућности да се виђају са породицом, пријатељима или другим особама које би на њих позитивно утицале.

– Главни циљ Amity пројекта је да допринесе бољем квалитету живота старијих особа током пандемије на начин да оне могу, уз имунизацију и поштовање актуелних епидемиолошких мера, да учествују у активностима у заједници, да се друже са својим вршњацима и са другим генерацијама како би сачували своје ментално здравље и како не би били изопштени из живота – објашњава Надежда Сатарих, председница удружења „Снага пријатељства“ – Amity.

На идеју да покрену такав пројекат у овом удружењу су дошли након бројних молби сродника и старијих који су на смештају у

установама, а вакцинисани су и ревакцинисани и пошто је прошло више од 14 дана од тог чина, и молби које су упућене удружењу да реагују код надлежних да се старима омогући излазак из домова. Удружење Amity је у ту сврху спровело и анкету међу грађанима са питањем: „Треба ли вакцинисанима дозволити излазак из домова за старије“, и након ње је апеловало код надлежног министарства да се неке мере ублаже, редефинишу или укину ако оне више наносе штете него користи старијим особама. Осим препорука држави да се имунизираним корисницима дозволи излазак из домова уз поштовање епидемиолошких мера, циљ пројекта је да се дају упутства и старијима. Они и даље треба да буду дисциплиновани, као што су били до сада, и

да доследно поштују препоруке надлежних јер се и са ковидом може и мора живети.

– Пратићемо актуелну ситуацију, послушати гласове старијих и њихових сродника, анализирати донете мере у односу на старије и, по потреби, покретаћемо иницијативе. Пласираћемо информације од јавног значаја за старије грађане о важности превенције током пандемије, укључујући и значај вакцинације, те како очувати ментално здравље. Чинићемо то путем радио Београда и других медија, друштвених мрежа и писаних порука – лифлета. Пратићемо како се на терену, у сремској области и у Београду, реализују донете мере и препоруке и по потреби реаговати, након консултација са грађанима и спровођења анкета. Такође ћемо указивати на пропусте и значај доследног поштовања мера – каже Надежда Сатарих.

Пројекат „За поштовање права старијих“ је део пројекта Владе Швајцарске „Заједно за активно грађанско друштво – АКТ“, који спроводе Helvetas Swiss Intercooperation и Грађанске иницијативе, а чији је циљ активно грађанско друштво у коме грађани више учествују у процесу доношења одлука које их се тичу, нарочито на локалном нивоу.

Јелена Томић

ТРСТЕНИК

Јубилеј Центра за социјални рад

Центар за социјални рад у Трстенику основан је 19. фебруара далеке 1966. године а тај вредан јубилеј – 55 година постојања и рада – ове године у посебним околностима, због пандемије, обележен је скромније и уз придржавање прописаних епидемиолошких мера.

Председница општине Трстеник Милена Турк приредила је тим поводом задовољство запосленима у Центру уручивши им поклон – уметничку слику са мотиви-

ма Трстеника и реплику симбола кнегиње Милице.

Директор Центра за социјални рад Драгољо Минић је, у своје име и у име 18 запослених, од којих је 13 лиценцираних стручних радника, захвалио на поклону и рекао да ће им то бити мотив да убудуће раде још боље у интересу бројних корисника.

Поводом јубилеја у просторијама Центра одржан је и састанак челника установе и општинског руководства.

Д. И.

ДЕЦЕНИЈА ВОЛОНТЕРСКОГ СЕРВИСА ЗВЕЗДАРЕ

Помоћ, подршка и радост за сениоре

Промовишући хуманост и емпатију, борећи се да сваки суграђанин добије неопходну подршку и помоћ, Волонтерски сервис Звездаре већ десет година помаже старијима и немоћнима. У јануару су, у присуству волонтера и сарадника, у складу са епидемиолошким мерама, обележили свој први јубилеј.

Током деценије постојања Сервис је за око 9.000 корисника реализовао подршку у трајању од 65.000 волонтерских сати и пружио 27.000 услуга помоћи и подршке. Ангажовано је више од 250 волонтера у шест дугорочних програма. Програм Волонтерског сервиса се занима на помоћи у кућним условима, у Саветовалишту и организовању радионица. На месечном нивоу ради 40 волонтера, који остваре око 600 сати и пруже око 250 услуга подршке. Када је реч о корисницима, на месечном нивоу их има од 200 до 250, а највише њих затражи подршку кроз Саветовалиште које је некада помоћ пружало кроз групне радионице, а од почетка пандемије искључиво индивидуално и телефоном. Из истог разлога је редукована помоћ у кућним условима, па се најчешће своди на набавку до кућног прага. За оне који су потпуно немоћни, полупокретни, волонтери се у кући минимално задржавају, оперу судове, изнесу смеће, набаве лекове и животне намирнице.

Координаторка Волонтерског сервиса Звездаре, Радмила Урошевић, напомиње да није било пријема нових корисника због епидемиолошке ситуације али да никога нису оставили без помоћи. У последњих шест месеци корисници Волонтерског сервиса су углавном старији од 80 година. То су они који су пре короне имали неку алтернативу, а сада немају.

– Подршка је немоћнима и без епидемије од егзистенцијалног значаја јер су они социјално искључени из свега. Генерално, помажу им комшије, али сада се плаше па су ове групе угрожених упућене на волонтере много више него иначе – каже Радмила Урошевић.

Поклон за деценију постојања

Волонтерски сервис Звездаре иначе организује радионице сликања, енглеског језика, креативне радионице. Посебно интересовање влада за Школу компјутера која траје током целе године и кроз коју прође 80 људи годишње. Полазници у просеку имају 70 година и када заврше основну обуку, прелазе на Скајп обуке са волонтерима.

– Крајем фебруара појачавамо рад у Школи компјутера зато што сениори који су компјутерски писмени много лакше пролазе кроз период изолације, епидемије, усамљености. Од када смо објавили позив за те радионице, у једном дану смо за два сата попунили обе групе. Биће још сличних радионица, нећемо никога одбити, потрудићемо се да појачамо број волонтера на тим програмима. Предност имају Звездарци, али не враћамо никога ко долази из друге општине и ко није корисник – наводи Радмила Урошевић.

Да би неко постао волонтер, у складу са Законом о волонтирању из 2010. године, за помоћ у кућним условима потребни су му лекарски преглед и потврда да није осуђиван и да се против њега не води кривични поступак. Када

је реч о раду у Саветовалишту за појединце и породице, потребни су диплома и сертификати као доказ радне оспособљености. Ту најчешће волонтирају психолози, дефектолози и педагози и за њих се редовно организују едукације. За креативне радионице појединци доказују вештине својим радовима. Звездарски волонтери су активни на недељном нивоу 8-9 сати, а ВСЗ, уз помоћ општине Звездаре, обезбеђује трошкове превоза и месечне награде. Најмлађи волонтер овог сервиса има 15 година, а најстарија волонтерка је Јелена Митровић, која има 74 године и води Школу сликања за сениоре.

Током своје прве деценије Волонтерски сервис је добио бројне награде, као што су „Шампиони локалног развоја“ за 2013/2014. годину и „Пријатељ здравља старијих“ Градског завода за јавно здравље у 2015. Те године су постали и члан националне мреже Хуманас која унапређује бригу за најстарије. Фонд ПИО је Радмили Урошевић и волонтерки Ранки Јеличић 2018. доделио признање – повељу за развијање програма Волонтерског сервиса Звездаре као доброг концепта међугенерациске сарадње, а Београдска отворена школа и USAID су прошле године наградили Радмилу Урошевић признањем „Покретачи промена“ за концепт програма ВСЗ као покретача промена на локалном нивоу.

Јелена Томић

Волонтирање у бројкама

Према глобалним проценама, број добровољаца широм света износи 970 милиона. Сваки четврти волонтер ради у оквиру организација, а остали то чине директно, помажући својим суседима и заједницама. У погледу економског утицаја, процењује се да вредност волонтерског рада износи 1,384 трилиона америчких долара или 2,4 процента целокупне глобалне економије. Данас у свету у организацијама Црвеног крста и Црвеног полумесеца волонтира више од 17 милиона људи.

Црвени крст Србије је највећа и најстарија волонтерска организација у земљи која окупља 60.000 волонтера, а према подацима Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, од почетка примене Закона о волонтирању евидентиран је 381 организатор волонтирања. Прошле године је због пандемије смањен број добровољаца на 47, а у 2019. је овом министарству било пријављено 956 ангажованих волонтера.

Када се удруже хуманост и знање

Пре седам година неколико преводаца, на челу са Олгицом Андрић, професорком италијанског језика и књижевности и сталним судским преводиоцем за италијански и португалски језик, окупило се око идеје да своја знања ставе у службу хуманости и пруже помоћ онима којима би она много значила. Реч је о удружењу симболичног имена „Преводилачко срце“, које потпуно бесплатно обавља услуге преводњења медицинске документације онима којима је превод неопходан због лечења у иностранству.

„Преводилачко срце“ сада чини тим од четири координатора и око 100 активних преводаца, као и више од 500 особа које су уписане у преводилачку базу из Србије, БиХ, Црне Горе, Хрватске и дијаспоре.

– Идеја се родила из потребе да се помогне пацијентима донацијом у виду превода, односно уштедом новца који би дали за услуге преводјења стручне медицинске документације за потребе лечења у иностраној земљи када су све могућности лечења у матичној исцрпљене – објашњава Олгица Андрић.

Како каже, пацијенти могу да им се обрате искључиво путем имејла prevodilacko.srce@gmail.com, директно, не преко посредника. Након размене имејлова и када координатори установе да се ради о хуманитарном преводу, документацију распоређују преводиоцима који су у том тренутку слободни и који могу превод да заврше у најкраћем року.

– Најчешћи изазов је превести велику количину материјала за кратко време, растумачити скраћенице и често оно „шта је писац хтео да каже“, те нам у том

Део „Преводилачког срца“ на додели Националне награде за волонтирање 2018: Марија Ђурић, Драгана Марковић, Олгица Андрић, Ивана Радојичић

сегменту велику помоћ пружају лекари који су активни преводиоци и раде стручне медицинске преводе на различите језике – истиче Олгица Андрић.

Готови преводи се пацијентима шаљу назад мејлом, а за ову врсту превода није неопходна званична овера.

– У пракси, овера судског преводиоца је потребна за остваривање права, вођење судских поступака и слично. Наше преводе читају искључиво лекари, који на основу њих одлучују о томе да ли могу да лече пацијенте који су им доставили документацију – наводи наша саговорница.

„Преводилачко срце“ постоји од 2014. године, а од 2017. је регистровано као непрофитно удружење грађана. Сви преводиоци и сарадници су волонтери.

– Не добијамо помоћ нити средства кроз пројекте, иза нас не стоје никакве институције и организације. Удружење чине преводиоци и свако даје свој допринос у складу са могућностима. Све активности финансирамо сами и када можемо,

трудимо се да помогнемо и на друге начине онима којима је то потребно – наводи Олгица.

У прилог томе иду и друге хуманитарне акције које су чланови овог удружења организовали. О томе нам је нешто више рекла Драгана Марковић, једна од координаторки, професор енглеског језика и књижевности и преводац за енглески језик.

– Једна од хуманитарних акција које смо организовали је #100lessons, односно акција 100 часова у оквиру које су професори језика из „Преводилачког срца“ држали часове од којих је сав приход био уплаћиван на рачун колегинице Марије Милошевић која је након саобраћајне несреће прикупљала средства за даље лечење и терапије. Затим, у акцији #100страна превода за персоналне асистенте особа са инвалидитетом у Новом Саду наши преводиоци су нудили комерцијалне преводе фирмама и предузећима, пре свега у Новом Саду, а сав приход уплаћиван је Центру „Живети усправно“ који годи-

нама организује услугу персоналне асистенције особама са инвалидитетом – каже Драгана Марковић.

„Преводилачко срце“ организовало је и акцију прикупљања новогодишњих пакетића у сарадњи са групом „Live from Greece“ за децу дијабетичаре и децу са неонатологије у Београду и Новом Саду.

– Већ два пута до сад, приликом организовања акције „Помоћ за знање“, прикупљене су огромне количине одеће и хигијенских средстава за основну школу у Бачком Градишту, где половина ученика припада социјално изузетно угроженим категоријама – наводи Драгана Марковић још неке од хуманитарних акција овог чудесног удружења.

Преводиоци који желе да се прикључе „Преводилачком срцу“ могу се придружити групи на фејсбуку „Преводилачко срце – бесплатни преводи медицинске документације“, где могу попунити кратки упитник за преводиоце и пратити објаве о упитима за преводе. Такође, могу писати и на поменутому имејл адресу prevodilacko.srce@gmail.com.

Као један од оснивача и координатора удружења, Драгана истиче невероватно добру сарадњу између колега преводаца.

– Када објавимо упит за превод, колеге се јављају у најкраћем року, зависно од тога ко је слободан. Исто тако, врло брзо се заједнички решавају и недомумице око превода стручне терминологије. Посао који радимо волонтерски је захтеван, јер је већину превода неопходно урадити у кратком року и нема простора ни за најмању грешку, али када знате да има људи који размишљају исто као ви и који већ дуго година несеквично поклањају своје знање и време не очекујући ништа заузврат, онда је сигурно да радимо праву ствар – закључује Драгана Марковић.

Весна Кадиф

УЗГАЈАЊЕ ЦВЕЋА ЗАХТЕВНО АЛИ ИСПЛАТИВО

Цвеће као породични посао

Од давних времена цвеће је имало посебну улогу у животу људи. Цвећем славио љубав и пријатељство, честитамо успехе драгим људима, али их и тешимо у тешким тренуцима и, уопште, исказујемо наша осећања на невербалан начин.

Производња цвећа у свету постаје грана привреде која све више расте и развија се, а с обзиром на то да Србија располаже одличним природним условима за гајење цвећа, ова грана привреде и код нас је све популарнија.

О тој теми разговарали смо са Смиљаном Славнић из Кикинде, која је са својим супругом Јовицом од производње цвећа успела да изгради успешан породични посао.

Како сте дошли на идеју да почнете да се бавите овом врстом производње?

– Узгајањем и производњом сезонског цвећа смо почели да се бавимо пре неких десетак година. У то време ја никако нисам могла да пронађем посао у струци, а како ми је посао био неопходан, дошла сам на идеју да пробамо нешто ново. Пошто нисмо имали никакве додирне тачке са хортикултуром, пуно смо читали, истраживали... Успели смо да научимо неке основне ствари и да кренемо у производњу.

Која су минимална улагања и услови да би се уопште започео процес производње?

– Прво и основно је куповина пластеника. То је неопходно јер је све ово што радимо пластеничка производња. Следећа важна ставка, која је уједно и најскупља, јесте грејање, а потом следи сав репроматеријал, супстрат, саксије, прехрана за биљке, хемија за прскање и, наравно, расад који се такође купује. Ми смо конкретно морали да подигнемо кредит јер на почетку има доста улагања која сами нисмо могли да финансирамо. Почели смо са мањим пластеником од неких шездесетак метара квадратних са само пар врста цвећа – сећа се Смиљана.

Која врста цвећа је најзаступљенија код Вас у расаднику?

– Када говоримо о цвећу, треба истаћи да се у току године разликују две сезоне. Пролећна почиње у априлу и траје до краја јула и подразумева велики избор украсних биљака за баште, терасе... Најпопуларније су различите врсте мушкатли, петунија, бегоније, затим разне врсте пузавица, каранфили... Јесења сезона почиње у септембру и траје до новембра, а њу карактеришу издржљивије биљке, отпорне на хладноћу, и мања разноврсност у односу на пролећну сезону. У јесењем периоду преовлађују хризантеме, виоле (дан и ноћ), калуне...

Што се тиче саме продаје, преовлађују појединачни купци, цвећаре или можда део производа и извозите?

– За сада највише имамо појединачних купаца. Углавном су то људи из околине који су навикли да долазе код нас у расадник јер ту имају највећи избор. Воле да прошетају, виде шта им се допада, сами изаберају цвеће које желе. Генерално је људима јако важно да могу да бирају. Повремено износимо цвеће и на пијацу, мада у последње време то не стижемо често, обично у пролеће и јесен. Волимо да излажемо и на изложбама по околним местима. А што се тиче извоза, још увек ништа не извозимо.

Како је текао развој и проширење производње?

– Ми од овог посла живимо и то нам је једини извор прихода, тако да смо врло брзо увидели да је неопходно да проширујемо производњу и пратимо трендове јер од производње на мало не може да се оствари озбиљнији профит. Полако смо почели да ширимо производњу те смо поред првог, малог пластеника, купили још два а након тога још један пластеник. Сада имамо четири велика опремљена пластеника. Једноставно, посао је такав и има толико различитих врста цвећа да вас просто вуче да стално нешто ново уводите, да повећавате обим производње, да напредујете.

Да ли користите неке иновативне методе у процесу узгајања биљака?

– У суштини начин производње се није нарочито мењао, међутим, увели смо новину у виду примене TAB технологије. Реч је о таласима који се активирају на пласте-

ник и доприносе бољем расту и напретку биљака. Тренутно то испробавамо па ћемо видети какви ће резултати бити. За сада планирамо да купимо још један стакленик, да уложимо у њихово додатно опремање. Прошле године смо купили нову пећ и променили начин грејања, тако да стално радимо на томе да унапредимо све што можемо.

Како је актуелна ситуација са пандемијом корона вируса утицала на посао?

– Корона није ништа пореметила што се тиче посла, могу чак да кажем да је продаја била и успешнија него претходних година. Људи су због пандемије седели код куће и имали више времена да се посвете себи, улепшавању свог животног простора и стварима које воле па нам је продаја била одлична, а сезону смо раније завршили и буквално продали све што смо за тај период узгајали.

За крај да ли можете да нам кажете колико је било тешко и ризично започети свој бизнис? Требало је пуно храбрости.

– Па тада нисмо ни размишљали на тај начин, нисмо знали шта нас чека. После кад већ уђеш у целу причу и кренеш да улажеш, да ствараш, онда то даље само иде. У овом послу има пуно улагања, мора много да се учи и још више да се ради. Веома је битна едукација, напредовање, праћење трендова. Посла има и дан и ноћ, буквално нема предаха, али на крају вам се све то врати и не само у материјалном смислу, већ и у смислу задовољства и испуњености док гледате оно што сте сами створили – закључује Смиљана Славнић.

Драгана Лукић Лазовић

Године дуге и плодне

Тешко је у неколико реченица, али и у пуно дужем тексту сажети нешто што траје, чини се, бесконачно, али вреди покушати.

Љубав према новинама и новинарском послу укореењена је у једној од легенди српског и словачког новинарства подједнако препознатљивом по имену и презимену, Мацо Бзовски из Старе Пазове. А то што се зове занесењаштвом према једном нимало лакому послу, траје без прекида већ пуних 68 година. Догураће, дубоко верујемо, и до округлог јубилеја.

Наш саговорник упловио је међу припаднике седме силе, у новинарске воде, давне 1952. године као седамнаестогодишњак. Већ као основац брижљиво је сакупљао и са великом пажњом читао новинске прилоге у Политици и тадашњем Спорту из пера некадашњих наших врхунских новинара. Упијао је сваку реч и рече-

писао је и за ова гласила а дуго је сарађивао и са загребачким Спортским новостима, београдским Спортном, Вечерњим новостима, Сремским новинама, слао прилоге за Радио Нови Сад на српском и словачком...

зијазмом наставио да пише за многе новине, а спортске теме су му биле најомиљеније. Највише је сарађивао са Спортским јурналом и, наравно, својим матичним листом где је уз многе почасте 2014, приликом прославе 70-годишњице овог недељника, примио награду за животно дело коју Хлас људу додељује сваке пете године. Била је то круна његовог рада и велико признање, мада се може подичити бројним наградама и плакетама, од републичког до општинског нивоа.

Дуги низ прилога остао је иза овог занесењака у његовом плодном професионалном послу новинара. Иако га је спорт највише заокупљао, обрадио је пуно тема и из других области друштвено-политичког и културног живота своје и других средина. Писао је и хумореске из свакодневног живота обичних људи, рецензије неких позоришних представа у својој Старој Пазови итд.

Као нешто нарочито занимљиво Мацо истиче дужи прилог у тиражном италијанском дневнику La Sicilia на Сицилији, где је уз превод своје ћерке Маријане, која тамо борави већ скоро 30 година, на првој и целој другој страни у тексту под насловом „Мајин православ-

ни Божић” представио православне празнике, а све у склопу божићне светковине која је управо трајала.

Као уредник спортске рубрике у новинама Хлас људу оставио је иза себе запажене репортаже са Зимских олимпијских игара у Сарајеву, са загребачке Универзијаде, текстове о скискоковима на словеначкој Планици, о европским и светским првенствима у стоном тенису, боксу, пливању и смучању.

Након пензионисања наставио је тамо где је започео, а занос према новинарству га не напушта ни данас, као виталног 86-годишњака. Виђен је на фудбалским, одбојкашким, кошаркашким и другим спортским манифестацијама у својој варошици, прати млађе репрезентативне селекције у пазовачкој Кући фудбала – Спортском центру ФС Србије, одакле шаље скоро свакодневне прилоге, често без икакве надокнаде, али љубав према овом послу јача је од свега.

Поносан је на своју породицу, синове и кћери који су изродили садашње и будуће академске грађане. Каже, ова нераскидива веза са писаном речју ће још трајати све док га здравље послужу, желео би до деведесете, ако не и дуже.

Лидија Цветиновић

ницу и решио да се као новинар почетник опроба у новосадском Дневнику, Слободној Војводини и недељнику на словачком језику – Хлас људу који је штампан у Бачком Петровцу, а касније у Новом Саду, српској Атини, како он воли да каже. Паралелно са редовним послом у филијали Народне банке у Пазови, а потом у Београд-филму где је радио као планер аналитичар,

Колика је била љубав према новинарству сведочи податак да је Мацо Бзовски 1965. године напустио одлично плаћен посао у тада јаким Београд-филму да би прихватио знатно слабије плаћено место уредника у словачком недељнику Хлас људу у Новом Саду. На том месту је остао до пензионисања, 1992. године, али је и после тога са једнаким енту-

Снага подршке

Ниједна пандемија није само биолошки феномен. У великој мери оне утичу на друштво изазивајући дуготрајне психо-социјалне импликације, од којих многе надживе саму пандемију. У случају актуелног вируса ковид 19, иако се он сматра глобалним јавноздравственим проблемом, за старије грађане је од почетка јасно дефинисан повећан ниво ризика. Убрзо се показало да је осим веће подложности вирусу, и изолација била њихов нови изазов, онај за који многи који раде са старијима страхују да би могао имати озбиљне и дуге последице.

Многи од 1,3 милиона становника америчких домова за старе, како показују прва истраживања, већ су изложени ризику од усамљености, што додатно може угрозити њихово физичко и ментално здравље. Страх од заразе код њих је додатно погоршан пошто подршка на коју су се обично ослањали, попут организованих друштвених активности и посета породице и пријатеља, није била доступна.

Истраживање које је у јулу и августу прошле године међу корисницима домова за старе у 36 држава спровео непрофитни институт Алтарум, показује да су ограничења пандемије утицала на скоро сваки део њихових живота, посебно на њихово ментално здравље.

Више од три четвртине (76 одсто) испитаника рекло је да се осећа усамљеније под ограничењима, што није изненађујуће јер је скоро две трећине њих (64 одсто) навело да више не напуштају собу да би се дружили са осталима. Само 28 процената је изашло напоље на терасу, простор за седење или слично место ради свежег ваздуха најмање једном недељно, у поређењу са 83 одсто њих који су то чинили пре ковида.

Више од половине (54 одсто) не учествује у било каквим организованим активностима, као што су часови вежбања, састанци корисника или верске службе, док је то пре марта 2020. био случај само код 14 одсто становника домова. Само 13 одсто испитаника је рекло да једе у заједничкој трпезарији, у поређењу са

69 процената оних који су то чинили пре пандемије.

Ограничења која су имала за циљ да корисници домова остану сигурни и здрави, значајно су утицала на њихов свакодневни живот. А и поред тога што су се и корисници и запослени борили са повећаним стресом, заштита менталног здравља није увек била доступна јер нико споља, па ни психолози, није могао да уђе.

Психолог Карен Фингерман, професорка хуманог развоја и породичних наука на универзитету у Остину, Тексас, каже да врста породичног раздвајања коју ковид 19 изазива не подстиче само повећану усамље-

ност, већ праву тугу за породицом од које су одвојени.

– Раздвајање од некога кога волите превазилази изолацију; то је губитак нечега што се не може заменити – каже она. – А губитак те везе је прилично дубок.

Лиса Браун, професор психологије на универзитету Пало Алто, која истражује трауму,

за старе. Због тога стручњаци наглашавају да старији морају остати укључени у доношење одлука на породичном нивоу, јер је социјална повезаност од суштинске важности, заједно са социјалном интеграцијом.

Сигурност је први корак ка осигурању менталног мира и квалитета живота. Било који облик стреса повезан је са смањењем имунитета, што може да наруши већ ослабљени физиолошки одбрамбени систем код старијих особа.

Усамљеност је и моћан фактор ризика за депресију и когнитивне поремећаје, посебно када је хронична, и повезана је са недостатком физичке активности. Многи старији људи живе сами. Многи нису добро упућени у нове технологије што повећава емоционално удаљавање ако изостане чак и дигитални контакт са породицама.

За њих је витално важно пружање емоционалне подршке. Осигуравање основних потреба, сигурности и достојанства помоћи ће им да се ослободе стреса и лакше боре против усамљености, посебно у ситуацијама изолованости. Психолози кажу да их треба подстицати да арти-

кулишу шта их мучи, бавити се њиховим сумњама, схватати их озбиљно. Разумети да је некоме мрско да буде етикетан као „рањив“, то је прилично стигматизујуће и изазива страх.

Тренутно се у свету ради више студија које ће тестирати интервенције усмерене на спречавање или умањење појаве депресије и усамљености међу најугроженијима, како би се ублажила анксиозност повезана са пандемијом. Сва та истраживања за полазну тачку имају став да је старијој популацији, поред здравља, неопходно сачувати самосталност, поштовање и достојанство.

М. Јовановић

Бриге келтског тигра

Ирци на раскрсници:
како да задрже
животни стандард
и по престанку
радног века

Република Ирска, држава са 5,2 милиона становника на острву уз северозападну обалу Европе (копнену границу има само са Уједињеним Краљевством Велике Британије и Северне Ирске), крајем прошлог и у првој деценији овог века имала је епитет „келтског тигра“ – динамичне и супербрзо растуће економије.

Њено економско чудо, упоредиво са азијском четворком „тигова“: Сингапуром, Јужном Корејом, Тајваном и Хонгконгом – доживело је додуше шок који је 2008. донела глобална економска криза, али је опоравак био релативно брз, па су Ирци данас по животном стандарду, са својих 89.000 евра „по глави“ (мерено методом паритета куповне моћи) четврти на свету. Од њих су бољи само Луксембург, Сингапур и Катар, а у леђа им гледају економске силе као што су Швајцарска, САД, Норвешка и Немачка.

Ирци су овим постигнућем, наравно, задовољни, али истовремено и забринути. Разлог за бригу је чињеница да као друштво убрзано старе, чак најбрже у Европи. Демографске прогнозе су да ће у следеће три деценије број старијих од 65 бити више него удвостручен: са садашњих 22 одсто у популацији одраслих на чак 47 процената. Очекивани животни век у Ирској данас је у просеку 81 година, 79 за мушкарце и 84 за жене.

Далека будућност, блиска брига

То неизбежно намеће тешко питање које је све актуелније и на глобалном нивоу: како обезбедити одрживост пензијских фондова, односно како задржати бар приближан ниво животног стандарда достигнутог током радног века и кад се оде у пензију.

За Ирску ова дилема је на дневном реду већ неколико година а, како се најављује у већ покренутој националној дебати о тој теми, ова година ће бити пресудна.

Полазиште је податак да је данас на петоро радно активних у Ирској само један ста-

рији од 65 – што омогућава да они који раде својим доприносима у социјалне фондове обезбеђују уредне исплате основних пензија онима чији је радни век завршен. Али како ће ова математика изгледати после 30 година од данас, када ће једног пензионера – због чињенице да ће они који су прошле године напунили 65 у просеку живети 50 одсто дуже него они који су постајали 65-годишњаци 1970 – морати да издржава само двоје запослених? Три деценије могу бити далека будућност, али су истовремено и блиска брига, па се тамо сматра да је неопходно већ данас предузимати мере да се олакша ситуација у којој ће потребе бити веће од стања у пензијским фондовима и државном буџету.

Ирска унутрашња преиспитивања о овој теми почела су још 2018, када је предложена „мапа пута“ за реформу пензијског система. Тим путем је требало да се крене одмах, али се ових дана констатује да се није далеко стигло.

Државна пензија

У фокусу је пре свега тамошња „државна“ пензија, она за коју се квалификује свако ко данас наврши 67 година. То је нова граница која важи од почетка ове године и која ће се 2028. померити на 68. Треба имати у виду да је „традиционално“ доба за одлазак у пензију, 65 година живота, у Ирској уведено тек током 1970-их, пре тога се у пензију одлазило са 70. Други услов за државну пензију је да су током радног века уплаћивани прописани доприноси.

Постојећи максимум ове пензије је 12.900 евра годишње (1.075 евра месечно), што није довољно да се „састави крај с крајем“. Државну допуњава пензија стечена у неком аранжману код послодавца или она из неког приватног пензијског фонда – али проблем је што су то у овом моменту само опције, а не обавезни део система. Готово половина запослених у Ирској нема неки лични пензијски аранжман, правдајући то чињеницом да им садашње зараде и животни трошкови то онемогућавају.

Прорачуни су иначе да би адекватна пензија, она која би омогућила задржавање основних елемената животног стандарда – исти ниво становања, аутомобил, одлазак на одмор у иностранство и слично – треба-

ло да буде бар 50 одсто од плате на крају радног века. По данашњим мерилима, то би било око 40.000 евра годишње, или око 3.300 евра месечно – што је иначе у Ирској просечна плата индустријског радника.

Као једно од решења за ово разматра се укључивање у систем неке врсте аутоматске приступнице неком допунском пензијском фонду, чији би детаљи требало да буду усаглашени до краја ове године, да би такво решење евентуално било примењивано од почетка 2023.

Кад подвуку црту, и Ирци се суочавају са неминовношћу да нема чаробне формуле за удобан живот и у пензионерском добу, те да ће, као и сви други, морати да раде дуже и да у своје пензијске фондове уплаћују више.

М. Бекин

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ПРИЈЕПОЉЕ

Година у знаку договора

Удружење пензионера у Пријеполу може се похвалити да иза себе има успешну годину, без обзира на све недаће које су је пратиле. Неочекивано, али у току 2020. године ова организација се увећала за 200 нових пензионера тако да удружење сада броји 1.438 чланова.

Ковид 19 је „закључао“ планиране културне и спортске активности, али су пензионери ипак успели да формирају Актив жена и да обележе 8. март. Успели су и да оснују Клуб пензионера и да за чланове обезбеде просторију за дружење уз доминане, карте, шах...

У таквој ситуацији удружење се окренуло социјалној димензији рада. Наиме, од укупно 8.200 пензионера у општини Пријеполје, њих 2.300 има најниже пензије (до 15.100 динара). Неке су изузетно мале, свега 3.500-8.000 динара. До 27.700 динара прима 74 одсто пензионера општине. Стога је руководство удружења нормативно регулисало критеријуме и обезбедило помоћ у основним животним намирницама, греву, хигијенским пакетима и средствима за заштиту од вируса, за укупно 790 пензионера, без обзира на то да ли су чланови удружења. За ове намене од донатора је обезбеђено више од милион динара док је

У Удружењу пензионера Пријеполје

само удружење уложило својих 130.000 динара. Помоћ су пружила бројна приватна предузећа, али су највећи допринос обезбедили ООЦК Пријеполје и Фонд ПИО.

Такође, чланови удружења су могли да поруче греив и неке прехранбене производе отплатом на више месечних рата.

Према речима представника удружења, рад се одвијао уз отежане услове, али тимски и уз промењену организацију рада, потпуно волонтерским ангажовањем свих изабраних представника. Резултати зато нису изостали.

Мемнуна Цмиљановић

ДОМ ПЕНЗИОНЕРА У КИКИНДИ

Спасилачка сала

Сала у Дому пензионера у Кикинди, површине 235 метара квадратних, постала је од 20. јануара ове године спасилачка у правом смислу своје нове намене, односно – пункт за вакцинасање. Пре тога она је у симболичном смислу играла заштитничку улогу. Наиме, од своје изградње 1975. године ова просторија је спасавала људе у трећем животном добу од усамљености. Културно-уметничко друштво „Сунчана јесен“, које је од оснивања 1972. године радило у саставу тадашњег Општинског удружења пензионера, брине се да разоноди своје вршњаке разноврсним програмима, а и да упоредо са тим олакша старост својим члановима.

Клуб пензионера је нашао своје стециште у тој сали свакодневно од 8 до 12 сати, док није завладала пандемија, а у поподневним и вечерњим сатима служила је за пробе хора, фолклора, музичке и спортске секције КУД-а „Сунчана јесен“ и његове креативне радионице.

Овај простор је на располагању и за масовне радне скупове чланова садашњег Градског

Пункт за вакцинасање у кикиндском Дому пензионера

удружења пензионера у Кикинди. Примао је госте из многих места у Србији са којима ова организација сарађује, а и пријатеље исписнице из Темишвара у Румунији.

Све у свему, сала је испољила вишеструку функционалност у различите сврхе, а сада су и здравствени радници задовољни њеном прилагодљивошћу за потребе организованог вакцинасања. Речи хвале имају и за помоћ особља стручних служби Удружења пензионера, које несметано раде у својим одвојеним канцеларијама.

Сава Завишић

МИРИЈЕВО

Велики одзив за вакцинацију

Интересовање за вакцинацију у Удружењу пензионера „Треће доба“ у београдском насељу Миријево је велико, јер верују да се само имунизацијом може стати на пут вирусу ковид 19. Акцији вакцинасања одазвао се веома велики број пензионера а према речима председника Удружења, Душана Матића, ова пензионерска организација је учинила све како би се сви чланови, али и они који нису учлањени, вакцинисали.

– На време обавештавамо све чланове где могу да се вакцинишу, као и оне који због болести нису у стању да оду на вакцинацију. Веома смо задовољни и поносни због одзива нашег чланства – истакао је Душан Матић.

М. Т.

Признање из Словеније

Миле Костић Дубница (по врањском селу Дубница где је рођен) провео је радни век као домар у Гимназији „Бора Станковић“ у Врању. Књижевност је заволео још као младић, а одласком у пензију почео је интензивније да пише, и то веома успешно.

За најчитанију књигу мудрих мисли „Додир стварности“ окићен је златном медаљом за 2019. годину, у конкуренцији више од тридесетак дела. Ту награду доделило му је Удружење српских књижевника у Словенији. Реч је о специјалном признању, јер је његова књига најчитанија у Библиотеци „Вук Караџић“ у Љубљани. Костић је 2019. године добио и Златну повељу Удружења књижевника отаџбине у расејању „Скор“ за свеукупни опус.

Аутор је књиге на дијалекту „Ступни ву на ступку“, у којој је смештен деценијски истраживачки рад. Чак 1.200 пословица

Са промоције књиге Милета Костића

и изрека на дијалекту и речник 800 непознатих или мање познатих израза чине ову књигу јединственом.

– Ако један народ не негује свој дијалект, губи сопствени идентитет. Људе сам слушао, нешто сам памтио, нешто записивао... Обилазио сам старе људе из врањског краја, разговарао са њима, и од њих прику-

пио многобројне изреке за које нисам знао – каже Миле Костић.

Писао је он и драме и романе. Члан је бројних удружења и друштава књижевника и естрадних уметника.

Поред писања, Миле и лепо пева. Пише песме и композиције за вокално извођење. Његова песма „Удала се наша Стана“ освојила је прво место

на фестивалу „Млава пева“ 1996. године.

Ни корона га није омела у стварању. Прошле године издао је своју прву збирку песама „Тајна окачене софре“, која је такође наишла на позитивне оцене критике.

– У припреми је још једна моја књига, али то нека остане мала тајна – поручује Миле. **Р.С.**

ИРИГ

Слава и дан Српске читаонице

Српска читаоница у Иригу обележила је 14. фебруара славу Светог Трифуна и Дан читаонице. По 39. пут додељена је награда „Луча“ за допринос развоју културе и културног стваралаштва у иришкој општини. Према одлуци стручног жирија, „Луча“ је ове године припала ДУ „Дечија радост“ из Ирига, а награду је примила директорка Јелена Видановић (на слици).

– „Дечија радост“ једина је предшколска установа у Војводини која је стекла међународни статус еко школе. Вртић је заслугом креативних васпитача и маштовите деце добио бројне

награде у такмичењу луткарских представа на фестивалима, на ликовним и литерарним кон-

курсима, а на Сајму образовања „Дечија радост“ је награђена великом Златном медаљом за

квалитет свог рада – рекао је на слави Тодор Бјелкић, председник жирија.

На свечаности није изостало сечење славског колача, а у програму је учествовао квартет Карловачке богословије.

Вера Новковић, директорка Српске читаонице, истакла је да се Св. Трифун слави као крсна слава још од њеног оснивања 1842. године, те да је ова установа најстарије читалиште у Срба.

Била је то прилика и да се руче признања највећим донаторима књига и највреднијим читаоцима у Иригу. **Г.В.**

НИШ

Помоћ пензионерима при пријављивању

Из Градске организације пензионера Ниша поручују да су на услузи свим старијим суграђанима око пријављивања за вакцинацију против ковида 19. Све док буде потребно, у просторијама организације дежураће тимови за пужање ове врсте помоћи, тим пре што је упућен позив онима који нису у прилици да се пријаве електронским путем или из неких других разлога не могу да закажу вакцинисање, да се обрате Градској организацији и тако на најбржи и најједноставнији начин реше проблем.

Интересовање пензионера за ову врсту помоћи је изузетно тако да је до сада велики број најстаријих Нишлија искористио могућност да се вакцинише, а неки већ чекају и ревакцинацију.

Љ. Г.

РУМА

Нови председник удружења

На челу пензионерске организације у Руми онедавно се налази Светислав Дамјанчук (на слици), који је на том месту заменио Петра Бабића. То је одлучено на изборној скупштини Општинског удружења пензионера у Руми. Новоизабрани председник је најавио да ће се заложити за повећање броја чланова и проширење мреже месних одбора, како би што већи број пензионера могао да користи погодности које им удружење пружа.

– У току је набавка огрева и основних животних намирница по повољним ценама, а у плану је склапање уговора са приватним ординацијама и поликлиникама за лечење уз ниже цене од редовних. Заложимо се и за набавку беле технике уз одговарајуће попусте. Као и претходних година, једном броју румских пензионера биће омогућен бесплатан одлазак у бање на лечење и рехабилитацију – нагласио је Дамјанчук.

Румско удружење окупља око 500 пензионера, који плаћају годишњу чланарину од 250 динара.

Г. В.

ХЕТИН

Век од оснивања фудбалског клуба

Фудбалски клуб (Törekvés) Тереквеш је основан далеке 1920. У тадашњој Торонталској жупанији, тада као и сада, у овом малом банатском месту већ су били активни мачеваљачки и атлетски клуб, па су мештани, претежно немачко становништво, основали и фудбалски клуб на обали Старог Бегеја. Клуб је опстао у периоду између два рата. Након Другог светског рата у место долазе колонисти из Босне, а у клубу су први заиграли Симо Сурчић, Мићо Гагић, Лазо Савић и Гојко Грујић. Тереквеш до данас није мењао своје име а први председник Гојко Грујић, сада пензионисани поштар у Хетину, и у старијим годинама је обувао копачке и облачио дрес клуба. Садашњи клупски председник Михајло Грујић каже да Гојко и данас често помаже најмлађима.

Фудбалски клуб Тереквеш тренутно је члан Међуопштинске лиге Житиште – Кикинда и заузима треће место на табели.

П. И.

ПРИЗРЕН

По пензију 36 километара

Око 150 Срба, пензионера који су остали да живе у призренској општини, по своја примања одлазе до поште у варошицу Штрпце, која је од Призрена удаљена 36 а од Средачке жупе 25 километара. Најтеже им је зими када снегови завеју пут до Штрпца, српске енклаве у којој живи око десет хиљада Срба.

До јуна 1999. године у призренској општини живело је више од 12.000 Срба. Данас у самом Призрену (на слици) живи њих тридесетак, у суседној Средачкој жупи на обронцима Шар-планине осамдесетак, и у повратничком селу Новаке, надамак Призрена, тридесетак Срба. Све су то старачка домаћинства, махом пензионери.

М. Т.

КИКИНДА

Обележавање Савиндана

Први пут од 2004. године, откада је Градско удружење пензионера у Кикинди обележило Савиндан као своју крсну славу, она је одржана скромно и ван Дома пензионера. Тај догађај ове године је уприличен у цркви Свети Никола како то обичаји налажу (на слици). Кума је била Радојка Грујић.

Прва кума славе Светог Саве у кикиндском Удружењу пензионера била је пре 16 година Верица Маричић. Потом су то биле Меланија Толимир, у два наврата, колико и Анђа Јовановић. Кумовале су и Олга Голушин, Славица Јевремов, Дара Силвестер, Зорица Васиљевић, Јела Величков, Нада Степанов, Драгица Попов, Стоја Томашев, Ката Гецић, па Миодраг Булајић, члан Градског већа Кикинде, и лане Павле Марков, градоначелник.

Претходним прославама Светог Саве присуствовале су бројне званице из пензионерских и других организација са којима кикиндско удружење сарађује. Међу њима и представници Асоцијације сениора из Темишвара. Сви они су ове године упутили слављеницима писане честитке. **С. З.**

СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Корона умањила активности

На недавно одржаној седници Извршног одбора Општинске организације пензионера Смедеревске Паланке донета је одлука о новом начину плаћања чланарине. Пензионери из града на Јасеници сада ће месечно плаћати 30 динара, а то ће им се одбијати преко пензијског чека. Организација је за своје чланове већ обезбедила огрев за ову грејну сезону, док ће на отплату у више месечних рата моћи да набаве пакете сухомеснатих производа, пилетину и мед. Председник паланачких пензионера, Слободан Б. Пантић (на слици), говорећи о раду у прошлој години рекао је да је велики број активности умањило коронавирус.

– Када је била ванредна ситуација, организација није радила али чланови нису били заборављени. Они су могли да обезбеде огрев, док смо из сопствених средстава за болесне и социјално најугроженије чланове обезбедили пакете хуманитарне помоћи. Када је престала ванредна ситуација, одржали смо редовну годишњу Скупштину, излет до манастира Тумане, а наши пензионери – шахисти учествовали су на неколико турнира. Због епидемиолошке ситуације изостале су многе активности, а нисмо били ни домаћини регионалној Олимпијади спорта, здравља и културе трећег доба – рекао је Пантић.

У организацији се надају да ће по престанку епидемије моћи за пензионере да организују једнодневне излете и дружења са исписницима из других градова Србије. **Сл. К.**

ВЕЛИКА ПЛАНА

Приче о животу

Да и пензионери могу да буду успешни песници, писци, књижевници, говори и пример Миодрага Мике Милосављевића (77), пензионера из Велике Плана (на слици). Њему је недавно из штампе изашла друга књига под називом „Приче о животу из живота“, у којој су из Микине бележнице у првом делу саткана сећања пишећих предака. У другом делу су Микине приче, по жанру хумористички скичеви.

У трећем делу књиге аутор пише о свом одласку у пензију, а потом и укључивању у рад Удружења пензионера Велике Плана, чији је сада председник. И тако навиру сећања, забелешке, слике и све то у „причи о животу из живота.“

„Богатство, живота самог аутора, коме би „наречено“ да велики део свог живота одживи „на точковима“ (радио је у „Југопревозу“), са људима који унакрсно крстаре, омогућило је нашем приповедачу да, макар и у скици, макар и анегдотски сачини подоста богат „колективни снимак“ бројних ликова,“ написао је у рецензији књиге др Миодраг Мића Игњатовић. **Сл. К.**

СВРЉИГ

Велико интересовање

Житељи сврљишке општине од почетка имунизације исказали су велико интересовање за вакцину јер је виде као једину опцију у борби против коронавируса.

За месец дана вакцину је примило 1624 грађана општине, а половина су старији од 65 година. Вакцинација и даље траје, сви вакцинирани примају и другу дозу у заказаном термину.

Пензионерима који нису могли сами да дођу помагали су млађи чланови породице, почев од пријављивања па до довођења на вакцинисање. Додатне активности у интересу здравља преузео је и Дом здравља Сврљиг. Осим вакцинације, попуњене пријаве су прослеђиване даље и на бази њих многи су добијали позиве за вакцинисање. За старе и непокретне вакцинација је обављена у кућним условима, а посебна пажња посвећена је старинама који живе сами у удаљеним сврљишким селима.

И Удружење пензионера Сврљиг помогло је многим да се пријаве и упутило их како до вакцине. Активности се организују у сарадњи са Домом здравља јер се има у виду да је сврљишко становништво претежно старачко, једна трећина су пензионери, и да им је добродошла помоћ свих институција. **С. Ђ.**

ТРСТЕНИК

Манифестација у част љубави и вина

Овогодишња, 17. по реду пољопривредно-културна манифестација Дан винара, виноградача и воћара Свети Трифун, имала је симболичан карактер због познате ситуације са корона вирусом, и одржана је у складу са прописаним епидемиолошким мерама уз присуство малог броја учесника. Манифестација је почела сечом славског колача и резивањем винове лозе у порти цркве Света Тројица. Лоза је пренета из манастира Хиландар, а окалемио ју је Ранко Пантелић из Селишта.

Свечаном скупу присуствовала је и Милена Турк, председница општине Трстеник са сарадницима, угледни гости и пољопривредници. Организатор ове манифестације у славу љубави и вина и овога пута била је општинска Туристичка организација, у сарадњи са Удружењем виноградача, воћара и винара “Свети Трифун” и Канцеларијом за пољопривреду општине Трстеник која је била покровитељ.

У оквиру програма манифестације стручна комисија је оцењивала и прогласила најбоља вина по категоријама, па су додељене и награде.

У Туристичку организацију општине донето је укупно 107 узорка вина, 36 розе, 39 белог и 32 узорка црвеног вина. Шесточлана комисија доделила је златну медаљу

Резивање лозе са Хиландара

за најбоље оцењено бело вино Александру Дачићу из Мале Сугубине. Сребрну медаљу за бело вино добила је Милица Поповић из села Стањево код Александровца, док је бронзану медаљу у истој категорији добио Милош Симић из Мале Сугубине. Илија Ратајац из Велике Дренове награђен је златном медаљом за категорију розе вино, сребрну медаљу добио је Раде Додић из Милутовца а бронзану Драган Симић из Љуботињског Прњавора. У категорији црвених

вина златну медаљу освојио је Ђорђе Ђорђевић из Рујишника, сребрну Илија Ратајац из Велике Дренове, док је бронзану медаљу добио Драган Радић такође из Велике Дренове.

Плакете су додељене Винарији “Милосављевић” из Бучја, Новици Димитријевићу из Риљца и Срђану Лукићу из Мале Сугубине, за допринос у развоју виноградарства и винарства на подручју трстеничке општине.

Драган Ивановић

У СЛАВУ СВЕТОГ ТРИФУНА

Вече отвореног срца

Традиционално, 30. пут по реду, Вече отвореног срца одржано је у Завичајном музеју у Књажевцу. Свети Трифун, заштитник пољских усева и винограда, обележен је и ове године, а није изостао ни Дан заљубљених.

– Већ три деценије Завичајни музеј организује вече које слави љубав, вино и живот – казао је Милан Живковић, директор ове установе.

Зидове музичке галерије овога пута испунили су радови 40 аутора различитих ликовних поетика, различитих генерација, а исте жеље да своја осећања изразе кроз ликовну уметност. Ова манифестација традицио-

нално окупља различите уметнике (вајаре, сликаре, фотографе) који излажу на вечери посвећеној уметности, поезији, али и образовању.

На дан Светог Трифуна виноградарци су обишли своје винограде, орезали по коју лозу и залили је вином, како би, према веровању, вратили винограду снагу после зиме. Због тога у источној Србији Светог Трифуна зову и орезач или зарезој. У Књажевцу се овај дан обележава на традиционалан начин, а неки га и славе.

Удружење произвођача вина и ракије (Књажевац има преко 20 винарија) организовало је представљање и дегустацију

својих производа, а Светог Трифуна, као свог заштитника, обележили су и угоститељи.

Вино је у књажевачком крају неодвојиво од историје и традиције. Виногради се гаје с љубављу, а у њима расту аутоктоне сорте грожђа, попут прокупца, вранца, пловдине. Гаје се и бурбунац, смедеревка, италијански ризлинг и друге. Географски и климатски услови овог краја идеални су за развој пољопривреде, посебно воћарства и виноградарства. То је било познато и старим Римљанима који су у долини Тимока узгајали винову лозу и уживали у добрим винима.

Д. Ђорђевић

Пријава на осигурање у законском року

? Нада М., Љиг: Почела сам да радим пре три месеца и послодавац стално обећава да ће ме пријавити али то још није урадио. Који је рок за пријаву радника када се заснује радни однос?

Одговор: Пријава на осигурање од 25.12.2017. године подноси се на обрасцу јединствене пријаве М са будућим датумом почетка осигурања, пре ступања на рад запосленог, дакле најмање један дан пре почетка рада. Јединствена пријава М се подноси Централном регистру социјалног осигурања у електронском облику, директно преко Портала ЦРОСО или надлежној филијали Фонда.

Уколико послодавац не поднесе пријаву на осигурање у прописаном року, запослени може да поднесе захтев за утврђивање својства осигураника надлежној филијали РФ ПИО од датума почетка рада код послодавца. Уз захтев треба доставити све писане доказе на основу којих се може утврдити датум почетка рада. По поднетом захтеву Филијала ће спровести поступак и донети одговарајуће решење.

Надлежност за решавање о правима из ПИО

? Борислав Л., Земун: Ове године идем у пензију а имам радни стаж и у Хрватској и две године у Словенији. Где треба да поднесем захтев за пензију?

Одговор: За решавање о правима из пензијског и инвалидског осигурања, пензијском стажу и утврђивању својства осигураника и о правима из пензијског и инвалидског осигурања применом споразума о социјалном осигурању закључених са државама које су, као републике, биле у саставу СФРЈ, у првом степену, надлежна је филијала на чијем је подручју осигураник био последњи пут осигуран.

У случају да је од престанка осигурања до покретања поступка протекло 12 месеци, за решавање о правима из ПИО надлежна је филијала на чијем подручју лице које подноси захтев има пребивалиште.

За решавање о правима из ПИО применом међународних уговора о социјалном осигурању (не односи се на бивше републике СФРЈ) у првом степену је надлежна Дирекција Фонда, односно Дирекција Покрајинског фонда.

Промене адресе корисника пензије

? З. С., Елемир: Од идућег месеца мењам пребивалиште а примам пензију на кућну адресу. Шта од докумената треба да донесем ради промене адресе?

Одговор: Да би се променила адреса на коју се врши исплата пензије, потребно је поднети захтев надлежној филијали Фонда ПИО која је до сада вршила исплату пензије. Захтев се подноси на прописаном обрасцу који се добија у филијали Фонда ПИО, а може се одштапати

и са сајта Фонда www.pio.rs/obrasci.

Уз захтев је потребно приложити доказ о промени места пребивалишта, тј. фотокопију важеће личне карте. Ако је реч о биометријској личној карти са чипом, потребно је донети личну карту на увид, односно читан запис са личне карте.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО www.pio.rs

Ко су издржавани чланови породице?

? М. А., Свилајнац: Живела сам са братом који ме је издржавао. Имам 63 године и девет година стажа и немам услова за своју пензију? Да ли имам право на породичну пензију?

Одговор: Када је издржавање услов за стицање права на породичну пензију, сматра се да је умрли осигураник, односно корисник права на пензију издржавао члана породице ако укупни месечни приходи члана породице у претходном кварталу не прелазе износ најниже пензије. Потврду о укупној висини месечног прихода

за чланове породице у претходном кварталу пре смрти осигураника, односно корисника издаје Пореска управа, односно чланови породице сачињавају писану изјаву да их је преминули издржавао, а референт који води поступак у надлежној филијали ће их усмерити да прибаве изјаве два сведока.

Кад послодавац не одјави радника

? Милан П., Крагујевац: Пре годину дана сам радио кратко време у једном ресторану. Сад сам на другом месту добио стални посао и када је послодавац хтео да ме пријави, речено му је да ме нису одјавили из старе фирме. Шта сад да радим?

Одговор: Уколико послодавац не поднесе одјаву осигурања у прописаном року од три дана од престанка запослења, запослени може да поднесе захтев за утврђивање престанка својства осигураника надлежној филијали РФ ПИО до дату-

ма престанка рада код послодавца. Уз захтев треба доставити све писане доказе на основу којих се може утврдити датум престанка рада. По поднетом захтеву Филијала ће спровести поступак и донети одговарајуће решење.

Промена банке преко које корисник прима пензију

? Драгица М., Трстеник: Преселила сам се код ћерке и овде у близини нема ниједне пословнице банке преко које примам пензију. Да ли је компликована процедура да мењам банку за другу која ми је ближа?

Одговор: Уколико корисник жели да промени банку, потребно је да од банке преко које је вршена исплата достави потврду

о сагласности са променом начина исплате и овлашћење од банке код које је отворен нови текући рачун за пријем пензије.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЈОВИЧИЋ	АМЕРИЧКА ГЛУМИЦА И МАНЕКЕНКА	ВРСТА БИЗАМСКОГ ПАЦОВА	ЧОВЕК ИЗ ИСТЕ ДРЖАВЕ	РЕКА У ЈУЖНОМ ДЕЛУ МАРОКА	РОЗАЛИЈА (ОДМИЛА)	ЖЕНСКО ИМЕ	ГРАД У ТУРСКОЈ
ДЕО НОСА, НОСНИЦА							
МЕТАЛНИ БАРОМЕТАР							
ОСВЕТА							
ВЕЛИКИ ДРВЕНИ ЧЕКИЋ				БЕОТСКИ ВЛАДАР			
ПРАОТАЦ ИТАЛИЈАНА					ПРЕДЛОГ РАДНИК СА ШАМОТОМ		
МАЛА СЛАТКОВОДНА РИБА							ПРАСТА- НОВНИК БАЛКАНА
7. И 1. СЛОВО АЗБУКЕ			СТ.ЈЕЗИК НА ЈАВИ				
			СИЛНИ МОЊНИ				
ОЗНАКА ЗА МЕГА		ПОЛУОСТРВО У СИБИРУ					
		ДАВАТИ РАПОРТ					
ПРАВНА НАУКА						ОЗНАКА ИТАЛИЈЕ	
						ОЗНАКА ЕГИПТА	
РАНИЈА АМЕРИЧКА ГЛУМИЦА, ЕН							
УКРАСНИ ПРИДЕВ							ЈЕДНО- ЦИФРЕНИ БРОЈ
ОЗНАКА ЛОЗНИЦЕ			ОЗНАКА ВРАЊА			ОЗНАКА НЕМАЧКЕ	
			БОРАВЉЕЊЕ			ВРСТА ОРМАРА	
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	РАДИОАКТ. БОЈНИ ОТРОВИ СТАЛАК				ОЗНАКА ПЉЕВЉА		
					ГРАД У РУМУНИЈИ		
ТРОЦИФРЕНИ БРОЈ			НЕМАН, АЖДАЈА				
			ГРУБО СУКНО				
ГЛАВНИ ГРАД АЛБАНИЈЕ							АРСЕНИЈЕ (ОДМИЛА)
АРАПСКА КАФА							
ЖИВОТИЊА КОЈА ЖИВИ НА ТАВАНУ							
ИМЕ СТАРИЈЕ ГЛУМИЦЕ РИНЕ			УМЕТНОСТ (ЛАТ.)				
			ОЗНАКА ЗА АЛТ				
ЛАРМА, ГРАЈА					ИНИЦИЈАЛИ ПИСЦА АНДРИЋА		

СЛАГАЛИЦА

1	М			●			
2	И			●			
3	Б			●			
4	Л			●			
5	В			●			
6	С			●			
7	К			●			
8	П			●			
9	М			●			
10	П			●			
11	К			А			

БАРЈАЦИ, ВИСКОЗА, ИЗДАВАЧ, КАРАВАН,
КРАПИНА, ЛАНСЕРИ, МАРИНАЦ, МАТРИЦА,
ПИНЦЕТА, ПОСТАВА, СТРАНАЦ.

Наведене речи треба сложити у испуњалку. Дата су почетна слова свих речи. У усправно обележеној колони, добија се назив САЗВЕЖЋА ЈУЖНОГ ЗВЕЗДАНОГ НЕБА.

МАЛИ КВИЗ?

1. Роман "Гроф Монте Кристо", написао је француски писац Александар Дима-син.

ДА НЕ

2. Амазон је најдужа река Јужне Америке. Дуга је 6.518 километара. Улива се у Тихи океан.

ДА НЕ

3. ПЕНИЦИЛИН је први антибиотик добијен из једне врсте гљивица. Открио га је бактериолог Луј Пастер.

ДА НЕ

4. У радиотелефонији међународни знак за тражење помоћи састоји се од једне изговорене речи "мејдеј", што значи "помозите ми".

ДА НЕ

5. Време се некада мерило стопама.

ДА НЕ

6. ТУБЕРОЗА је лек против туберкулозе?

ДА НЕ

АНАГРАМ

ЖИВА ВРСНОЋА ТАЛЕНТА!

Решењем се добија име и презиме наше истакнуте фолк певачице.

РЕШЕЊА-СКАНДИНАВКА: ноздрва, анероид, одмазда, мањ, фон, лтан, са, кркуша, еа, кави, м, ламан, право, и, бакстер, епитет, ло, вр, д, рбо, лта, сто, ана, Тирани, ненеа, арабика, таванап, ита, арс, вика, иа, СЛАГАЛИЦА: МАЛИ КВИЗ: 1/ не (Александар Дима-син) 2/ не (Александар Флеминг) 3/ не (Отфрид Гај) 4/ да, 5/ да, 6/ То је америчка врста биљке и служи за произвођачу парфема. /7/јаска плица/ АНАГРАМ: Светлана Рајтановић.

Да ли сте знали ...

– да је најстарији цвет на свету, древни цвет под називом Archaeofructus Sinensis, откривен тек 2002. године у Кини? Овај цвет је цветао пре 125 милиона година, а изгледао је попут данашњег локвања.

– да обичај даривања цвећа потиче још из древних времена? Стари Египћани, Грци и Римљани имали су традицију поклањања цвећа, која

се проширила на средњи век, да би у викторијанској ери достигла врхунац. У бројним књигама из викторијанског доба остављени су записи о читавим разговорима вођеним слањем „цветних“ порука.

– да су руже најпродаваније цвеће на планети, а да је њихов највећи произвођач Еквадор? Руже, зависно од боје, могу бити пригодан поклон за најразличитије ситуације: црвене носе поруку љубави и страсти; беле руже симболизују духовну љубав и невиност, а вољеној особи овим избором показујете колико је волите и поштујете.

– да су у 17. веку у Холандији лале биле вредније него злато и сребро? У оно време луковица лале је имала противвредност данашњих 2.000 долара. Холандија

је и највећи произвођач лала на свету – годишње произведе више од четири милијарде луковица. И лале су одувек носиле значење искрене љубави.

– да се сунцокрет током дана окреће пратећи кретање сунца од истока ка западу? Због њихове изразите способности да плутају, стабљикама сунцокрета у прошлости пунили су се појасеви за спасавање.

– да је броколи у ствари цвет? Иако о броколију никада не размишљамо као о цвету, броколи ипак јесте цвет. Бере се пре него што пупољци потпуно процветају и једе се као поврће.

– да цвет српска рамонда (Ramon-da serbica) иако се потпуно осуши, може да поново оживи када се залије, чак и након неколико година од увенућа? Зато га зову и цвет феникс. Ову биљку је у Србији открио Јосиф Панчић, а он јој је дао и име. Српска (Наталијина) рамонда носи симболику победе с обзиром на то да се и наш народ, попут феникса, уздигао после великих губитака и кроз сва искушења у Великом рату изашао као победник.

Сложени проблеми

Човек је (с)мисаоно биће.

Није лако демократији. Свако би хтео да је лично упозна.

Живот се компликује – проста репродукција је све сложенији проблем.

Брачне улоге су веће онолико колико је у њима мање глуме.

Ако су вам примедбе на месту, погурајте их. Да се не успавају.

Слободан Дучић

Бити свој

На путу у бесмртност најтеже је померити тачку.

Бог који нас је створио заборави да сваком каже: Буди човек!

Идући ка циљу, стижу само они који добро знају где треба стати.

И корона ће „мечки на руку“ – чека је вакцина.

Успех је кад на крају сваког посла имаш себе.

Бранка Лазић

Глас савести

Ћутање је злато, док стомак не проговори.

Ослушни глас савести пре спавања да те не узнемирава у сну.

Човек се ретко рађа, а још ређе умире.

Празна глава се најлакше пуни пороцима.

Карактер је прва степеница на коју згазиш ако кренеш прецицом ка циљу.

Док наздрављате за здравље, не скидајте маске!

Живан С. Филиповић

Шетња

Лекари ми препоручују шетњу. Идем од апотеке до апотеке.

Чекање је лепо само ако си сигуран шта чекаш.

Најтеже је живети као сав нормалан свет. Ни свет више није као што је био.

Разговарам сам са собом. Тако успевам да увек будем у праву.

Лако је неписменима. Они бар не читају новине.

Милен Миливојевић

Сурфовање

И са мало речи човек може да буде речит.

Бавим се екстремним спортовима из фотеље. Сурфујем даљинским.

Мислите брзо. Да вам мисао не побегне.

Бог је човеку подарио жену да би неко био увек у праву.

Ин вињак веритас.

Зоран Т. Поповић

Мали предах

Не подижем никакав кредит! Имам брух.

Неки су скренули с ума. Хоће мало да се одморе.

Не окрећи се, сине – осим ако у питању није згодна жена.

Човек – како то интересно звучи.

Није ђаво дошао по своје! Уплашио се обезбеђења.

Невен Шијаков